

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นางสาวอิสริยา งามวงศ์

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2569

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่ผลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นางสาวอิสริยา งามวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2569

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่ผลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัย : นางสาวอิสริยา งามวงศ์
ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง
ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง 3) เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม จำนวน 49 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบวัดจิตสาธารณะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานใช้ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.24/84.57 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะระดับดีเยี่ยม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 81.63 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความสามารถในการแก้ปัญหา, คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

_____ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Development of learning activities using problerm - based learning technique the ability to salve prathom and civic duties for prathomsulcsa 3 Students
Author : Miss Issariya Ngamwong
Degree : Master of Education (Social Studies)
Rajabhat Maha Sarakham University
Advisor : Assistant Professor Acting Sub Lt. Dr.Arun Suikraduang
Year : 2026

ABSTRACT

This research wore to 1) develop problem-based learning activities that enhance the problem-solving ability in the Civic Duties strand for prathomsulcsa 3 students to achieve an efficiency criterion of 80/80 2) compare the students' problem-solving ability before and after learning through problem-based learning activities in the Civic Duties strand 3) study the public mind public consciousness desirable characteristics of students who participated in problem-based learning activities in the Civic Duties strand; and 4) examine the satisfaction of prathomsulcsa 3 students toward the problem-based learning activities in the Civic Duties strand. The sample group consisted of 49 prathomsulcsa 3 students from Phra Kumarn Mahasarakham School, selected by cluster random sampling. The research instruments included problem-based learning activity plans, a problem-solving ability test, public mind assessment scale, and a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and a dependent t-test for hypothesis testing. 1) The developed problem-based learning activities to enhance problem-solving ability in the Civics strand for prathomsulcsa 3 students achieved an efficiency of 80.24/84.57, which met the set criterion. 2) The students' problem-solving ability after learning through problem-based learning in the Civics strand was significantly higher than before learning at the .05 level of statistical significance. 3) Regarding the desirable characteristic of public-mindedness, 40 students 81.63% were found to have a very good level of public-mindedness. 4) The overall satisfaction of prathomsulcsa 3 students toward the problem-based learning activities in the Civics strand was at the highest level.

Keywords: Problem-Based Learning, Problem-Solving Ability, Public-Mindedness

_____ Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่ดีมาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ อาจารย์ชยาศิริ ทิพย์โภชนา นางสาวเปรมฤดี ศรีสอาด นางสาววราภรณ์ สุขโต และนางสาวดวงพระศุกร์ ศรคุณแก้ว ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม คณะครูทุกท่านในโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา และขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์และครบถ้วนตามกระบวนการ

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่น้อง รวมทั้งเพื่อนในชั้นเรียนสาขาสังคมศึกษา ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์แห่งงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน หนังสือและตำราทุกเล่ม ที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นางสาวอิสริยา งามวงศ์

สารบัญ

หัวเรื่อง **หน้า**

บทคัดย่อ ..... ก
ABSTRACT ..... ข
กิตติกรรมประกาศ ..... ค
สารบัญ ..... ง
สารบัญตาราง ..... ฉ
สารบัญภาพ ..... ช
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 2
1.3 สมมติฐานการวิจัย 2
1.4 ขอบเขตการวิจัย 2
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ 3
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย 5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 6
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 6
2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 16
2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 25
2.4 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ 30
2.5 ความสามารถในการแก้ปัญหา 32
2.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ 35
2.7 ความพึงพอใจ 44
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 47
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย 51
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย 52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 52
3.2 เครื่องมือวิจัย 52
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 53
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล 61
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 62
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 63

หัวเรื่อง **หน้า**

บทที่ 4 ผลการวิจัย 67
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 67
4.2 ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 67
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 71
5.1 สรุป 71
5.2 อภิปรายผล 71
5.3 ข้อเสนอแนะ 74
บรรณานุกรม 75
ภาคผนวก 80
ภาคผนวก ก เครื่องมือทางการวิจัย 81
ภาคผนวก ข เครื่องมือประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ 97
ภาคผนวก ค ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ 111
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 120
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ 138
ประวัติผู้วิจัย 144

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ภาคเรียนที่ 1/2568 10

2.2 โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 14

3.1 เนื้อหา สาระที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 53

3.2 การกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการสอดคล้องกับพฤติกรรมชี้วัด ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 58

3.3 ด้านจิตสาธารณะ เกณฑ์การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 60

3.4 แบบแผนการทดลองแบบ One Group pretest-posttest DesignSs 61

4.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80 68

4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน 68

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ 69

4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง 69

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 51

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม ตลอดจนส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ทั้งนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในบริบทของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระหน้าที่พลเมือง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ในสาระดังกล่าวจึงควรมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังมีข้อจำกัดด้านความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การแบ่งปันสิ่งของ การปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน และการเคารพกติกาของส่วนรวม นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนยังพบปัญหาด้านวินัย เช่น การมาสาย การไม่ส่งงานตามกำหนด และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อันเป็นทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

แนวคิดด้านการศึกษาระบุว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ปัญหาและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แนวทางแก้ไข จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด การตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Johnson et al., 2019) แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมทักษะดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-Based Learning: PBL ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการสืบค้นข้อมูลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

Hmelo-Silver, 2004 การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ แม้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานจะได้รับการยอมรับว่าสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษายังพบว่าการนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในสาระหน้าที่พลเมืองยังมีค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ในสาระหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวทางการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

1.2.3 เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

1.2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม กระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มี 5 ห้องเรียน จำนวน 250 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนนักเรียน 49 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.4.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง กระบวนการประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวม 10 แผน เป็นเวลา 10 ชั่วโมง

1.4.3 ตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

1.4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ และความพึงพอใจ

1.4.4 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

1.4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหานั้นผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน ร่วมมือกันและนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เผชิญสถานการณ์ปัญหา หมายถึง การที่ผู้สอนนำเสนอปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือเป็นสถานการณ์จำลองที่มีความซับซ้อนและท้าทายต่อผู้เรียน เพื่อให้เกิดความสนใจ อยากรู้ และมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของปัญหา หมายถึง การที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา หาประเด็นสำคัญ และระบุความรู้หรือทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหานั้น โดยอาจใช้เทคนิคการตั้งคำถาม หรือระดมความคิด

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐานและวางแผนการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนตั้งสมมติฐานหรือคาดการณ์แนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้น พร้อมทั้งวางแผนในการสืบค้นข้อมูล เช่น ใครจะทำอะไร หาข้อมูลจากแหล่งใด ใช้เครื่องมือหรือสื่ออะไร โดยผู้เรียนเป็นผู้วางแผนร่วมกันในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การแสวงหาข้อมูลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนค้นคว้า ศึกษาหรือเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต ผู้รู้ การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตการณ์จริง

ขั้นที่ 5 การอภิปรายแลกเปลี่ยนและสังเคราะห์ข้อมูล หมายถึง นักเรียนกลับมารวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ค้นพบ วิเคราะห์ข้อมูล และร่วมกันสังเคราะห์ความรู้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 6 การสรุปผลและประเมินการเรียนรู้ หมายถึง การที่นักเรียนนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ผลงาน หรือชิ้นงานที่ได้จากการสังเคราะห์ความรู้ พร้อมทั้งมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง กลุ่ม และประเมินความสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากใบงานและพฤติกรรมในการเรียน ระหว่างเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณจากร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความในการแก้ปัญหาทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ คิดหาแนวทางแก้ไข เลือกวิธีที่เหมาะสม นำไปปฏิบัติ และประเมินผล เพื่อให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นประกอบด้วย

1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น เพื่อชี้ให้เห็นว่าปัญหาคืออะไร และเกี่ยวข้องกับสิ่งใดบ้าง
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา เพื่อให้เข้าใจถึงรากของปัญหาอย่างแท้จริง
3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า
4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสมและดำเนินการแก้ปัญหา หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้ แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อจัดการกับปัญหานั้นอย่างมีระบบ
5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดี ข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไรในครั้งต่อไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะซึ่งเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ซึ่งวัดได้จากแบบวัดเชิงสถานณการณ์สร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี พอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเป็นจำนวนข้อสอบ 10 ข้อ

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.6.2 เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่อง เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้
5. ความสามารถในการแก้ปัญหา
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ
7. ความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การอยู่ร่วมกัน การปรับตัวตามยุคสมัย สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม จัดเป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การพัฒนาตนเองและสังคม จุดมุ่งหมายของการศึกษา ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้เกิดแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม อยู่ร่วมกันอย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

2.1.2 หลักการของหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 4) ได้ให้ความหมายของหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับการเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนที่จะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 132-133) ได้กำหนดสาระหลักของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ไว้ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่าสันติ

มาตรฐาน ส2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส4.1 เข้าใจความหมายและความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนายั่งยืน

2.1.4 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

2.1.4.1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2.1.4.2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะ และความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

2.1.4.3 เศรษฐศาสตร์การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ และการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.1.4.4 ประวัติศาสตร์เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

2.1.4.5 ภูมิศาสตร์ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพ

2.1.5 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส3.2 เข้าใจระบบ สถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.6 คุณภาพผู้เรียน

2.1.6.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

2) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

3) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
ภาคเรียนที่ 1/2568

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข	1. สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น	ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. บอกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตัวชี้วัดตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย สาระการเรียนรู้แกนกลางและการทำความเคารพ การปฏิบัติตาม ศาสนพิธี การรับประทานอาหาร
	3. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น - วันหยุดเกี่ยวกับชาติ พระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา - วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย เช่น วันสงกรานต์ วันพืชมงคล
	4. ยกตัวอย่างบุคคล ซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น
มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1. ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย 2. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องและเหมาะสมการตัดสินใจของบุคคล และกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน - การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง คณะกรรมการห้องเรียน
	3. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	- การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น การเลือกประธานนักเรียน - การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.

2.1.6.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

1) ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

2) ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

สรุปไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยมี 5 สาระ คือ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

2.1.7 คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา

โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม

2.1.7.1 ระดับการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม (ฉบับปรับปรุง 2565) ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6) ได้จัดระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยมุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนา คุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ สาระหน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 หน่วย 10 แผน เป็นเวลา 10 ชั่วโมง

2.1.7.2 การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนได้จัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นโดยปรับให้เหมาะสม ตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6) จัดเวลา เรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง และคิดน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้จัดเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานของแต่ละ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด ตามระดับชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1–6 ปีละ 840 ชั่วโมง สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติมพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตร ในระดับประถมศึกษา เน้นในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จัดเวลาเรียนเป็นปีละ 80 ชั่วโมง และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว ปีละ 40 ชั่วโมง กิจกรรมนักเรียน ซึ่งแยกออกเป็นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ปีละ 40 ชั่วโมง กิจกรรมชมรม ปีละ 30 ชั่วโมง และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ปีละ 10 ชั่วโมง ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โรงเรียนพระกุมารพระกุมารมหาสารคาม ได้จัดเวลาให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม 10 ชั่วโมง/ปี ดังนั้น ระดับประถมศึกษา ป.1-6 รวม 6 ปี มีชั่วโมงเรียนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทั้งหมดจำนวน 60 ชั่วโมง รวมโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ทั้งนี้ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จะเป็นกิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

2.1.7.3 คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1-2 รหัสวิชา ส13111 เวลา 80 ชั่วโมง/ปี

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ประวัติศาสดาของศาสนา พระไตรปิฎก ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก และศาสนิกชนตัวอย่าง แสดงความเคารพพระรัตนตรัย เห็นคุณค่าของการสวดมนต์ แผ่เมตตา พัฒนาจิต และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ศาสนบุคคล ประเพณีวัฒนธรรม พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่น วันหยุดราชการ บุคคลสำคัญในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการ วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง อธิบายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมีผลต่อการผลิตและการบริโภค สินค้าและบริการที่รัฐจัดหาให้ ภาษี ที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมชุมชน แผนผัง แผนที่ และภาพถ่าย เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ลักษณะของเมืองและชนบท มลพิษที่เกิดจากมนุษย์ มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการสืบค้น และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3, ป.3/4, ป.3/5, ป.3/6, ป.3/7
ส 1.2 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3
ส 2.1 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3, ป.3/4
ส 2.2 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3
ส 3.1 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3
ส 3.2 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3
ส 5.1 ป.3/1, ป.3/2
ส 5.2 ป.3/1, ป.3/2, ป.3/3, ป.3/4, ป.3/5, ป.3/6
รวม 31 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	พระพุทธศาสนาน่ารู้	ส 1.1 ป.3/1 ป.3/2	พระพุทธศาสนาความสำคัญต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมอันเกิดจากความศรัทธา การศึกษาพุทธประวัติและย่อมทำให้ได้คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างไปประยุกต์ปฏิบัติ	3	
2	เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ	ส 1.1 ป.3/4 ป.3/5 ป.3/7	การแสดงความเคารพพระรัตนตรัยและการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาย่อมทำให้การดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ศาสนิกชนทุกคนพึงปฏิบัติตนต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่นอย่างเหมาะสม	11	
3	แบบอย่างที่ดี	ส 1.1 ป.3/3	การศึกษาประวัติสาวก ชาดก และศาสนิกชนตัวอย่างทำให้ได้ข้อคิดและคติธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้	3	

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
4	ชาวพุทธที่ดี	ส 1.1 ป.3/6 ส 1.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	พุทธศาสนิกชนทุกคนพึงปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนา ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม วันสำคัญทางศาสนา และแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การสวดมนต์แผ่เมตตา การมีสติเป็นพื้นฐานของสมาธิ	8	
5	การดำเนินชีวิตในครอบครัวและท้องถิ่น	ส 2.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4	การศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละวัฒนธรรม ความสำคัญของวันหยุดราชการ ตลอดจนประวัติและผลงานของบุคคลที่ทำประโยชน์กับท้องถิ่นและคุณค่าของการทำความดีย่อมเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม	6	
6	กระบวนการประชาธิปไตย	ส 2.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องและเหมาะสม การตัดสินใจของบุคคล และกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน	10	
7	สินค้าและบริการกับการดำรงชีวิต	ส 3.1 ป.3/1	สินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของมนุษย์มีอยู่หลายประเภท ซึ่งจะต้องรู้หลักการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่จำเป็นก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า	5	
8	การวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง	ส 3.1 ป.3/2 ส 3.2 ป.3/1 ป.3/2	ประชาชนทุกคนต้องรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินของตน และมีหน้าที่เสียภาษีให้แก่รัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อรัฐจะได้นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ	8	

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
9	การผลิตและการแข่งขันทางการค้า	ส 3.1 ป.3/3 ส 3.2 ป.3/3	ทรัพยากรที่เรานำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมีอยู่อย่างจำกัด การแข่งขันทางการค้ามีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	6	
10	เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	ส 5.1 ป.3/1 ป.3/2	แผนที่ แผนผัง และรูปถ่ายมาความสำคัญในการใช้หาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชน แสดงที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน	6	
11	ชุมชนของเรา	ส 5.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/4 ป.3/5	สภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชน มีการพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ แล้วยังมีความแตกต่างกันของเมืองและชนบท	10	
12	สิ่งแวดล้อมในชุมชน	ส 5.2 ป.3/3 ป.3/6	กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ส่งผลให้เกิดมลพิษ ดังนั้นทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	4	
			รวม	80	100

2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนที่แสดงรายละเอียดในกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้สอนกับการนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมการให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 1-2) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนซึ่งครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการใช้สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ แผนการวัดผลประเมินผลโดยการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดอันสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553, น. 303) กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียน การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแผนที่ผู้จัดการเรียนรู้จัดทำขึ้นจากคู่มือครูผู้สอนหรือแนวการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ ซึ่งจะทำให้ผู้จัดการเรียนรู้ทราบว่าจะจัดการเรียนรู้เนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด จัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

ชวลิต ชูกำแพง (2553, น. 10) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

ฆนัท ธาตุทอง (2553, น. 134) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ที่เป็นการนำเอาวิชาหรือประสบการณ์ ที่จะต้องทำการสอนตลอดปีการศึกษาหรือตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล

เอกรินทร์ ลิ่มหาศาล (2552, น. 14) ได้กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) เป็นวัสดุหลักสูตรที่ควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ (UNIT PLAN) ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน บรรลุเป้าประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือนโครงร่างหรือพิมพ์เขียวที่กล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ตามหัวข้อการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการวัดผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ส่วนแผนการเรียนรู้จะแสดงการจัดการเรียนรู้ตามบทเรียน (Lesson) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้จัดทำหรือเป็นสิ่งที่กำหนดไว้ล่วงหน้า มีแบบแผน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิและให้นักเรียนเกิดศักยภาพดีที่สุด เช่น เตรียมการเรียนการสอนอย่างไร ใช้สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้อย่างไร และมีการประเมินผลอย่างไร ซึ่งเป็นการตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้มากที่สุด

2.2.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบหลายประการ จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักวิชาการได้อธิบายความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชวลิต ชูกำแพง (2553, น. 95) ได้สรุปความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีคุณภาพตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนและทันเวลา

2. ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น เมื่อได้เตรียมการสอนอย่างดีแล้วการสอนก็จะเป็นไปอย่างเรียบร้อย

3. ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว เพราะเมื่อครูเตรียมการสอนอย่างดีย่อมทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอน จนนักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเร็วขึ้น

4. ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อกลุ่มประสบการณ์ที่ได้เรียน การที่ครูเตรียมการสอนทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน และเกิดเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน

5. ทำให้นักเรียนเลื่อมใสศรัทธาในตัวครู เพราะครูมีความมั่นใจ และมีการเตรียมการเรียนการสอนมาอย่างดี กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ถ้าครูมีความจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง ผู้มาสอนแทนก็สามารถสอนแทนได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนด

7. ทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไป

8. ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องได้ทราบขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครูเพื่อการนิเทศติดตามผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู ที่แสดงว่าการสอนต้องได้รับที่ฝึกฝนที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะมีเครื่องมือ และเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

10. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความชำนาญการพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่และเสนอเลื่อนระดับให้สูงขึ้น

ฆนัท ธาตุทอง (2553, น. 134) ได้สรุปความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความหมายยิ่งขึ้น
2. ครูมีคู่มือการสอนที่มีคุณภาพ
3. เป็นผลงานที่บ่งบอกศักยภาพการเป็นครูมืออาชีพ
4. ครูคนอื่นใช้สอนแทนเราได้
5. ทำให้การจัดการเรียนการสอนตามสภาพที่เป็นจริง
6. ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมผู้เรียนเรียนรู้ได้หลายอย่างในขณะเดียวกัน

7. ทำให้ขยายขอบเขตการศึกษาไปได้อย่างไม่จำกัด โดยมีความเกี่ยวข้องกับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างกลมกลืน

8. ช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

9. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน โดยไม่จำกัดระยะเวลา

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, น. 20) ได้อธิบายไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด การสอนจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนมีแผนมีเป้าหมายและมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะและเกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลและประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิ เนื่องจากผู้สอนต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบ รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่รอบคอบ และปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อสอบ เพื่อวัดผลและประเมินผลผู้เรียนได้ นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอน สอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอน และความพร้อมทางด้านวัตถุ คือการที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนมีความพร้อมในการสอนย่อมสอนด้วยความกระจ่างแจ้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียนอันจะส่งให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

ศศิธร เวียงวะลัย (2556, น. 51) ได้อธิบายไว้ว่าผลดีของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีเรียนที่มีความหมายมากขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. เป็นผลงานทางวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

3. ช่วยให้ครูมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้ทันเวลา

4. เป็นเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้แทนในกรณีที่ผู้จัดการเรียนรู้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้เอง

สรุปได้ว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนแล้ว และทำให้เกิดความคล่องแคล่วในเนื้อหาที่สอน มีรูปแบบขั้นตอน ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครู นอกจากนี้ยังทำให้การสอนเป็นไปตามหลักสูตรและบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้

ลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของผู้สอนที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปได้จากการศึกษาที่นักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2546, น. 6) กล่าวถึงขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

1. การเขียนเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ต้องเขียนเป็นรายคาบตามชั่วโมงในตารางสอน ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง การสอนและสาระสำคัญในเนื้อหาพอสังเขป

2. ความคิดรวบยอดสิ่งใดเป็นหัวใจสำคัญควรเขียนให้ตรงกับเนื้อหานั้น ๆ จะทำให้การเขียนความคิดรวบยอดมีสาระสำคัญอยู่ในนั้นซึ่งจะทำให้การเขียนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. จุดประสงค์พฤติกรรมจะต้องสอดคล้องกับความคิดรวบยอด และต้องเขียนให้สอดคล้องเชิงพฤติกรรม ไม่ใช่สอดคล้องในเนื้อหาเท่านั้น เพราะจะได้แค่ความรู้ความจำ สมองเด็กจะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าที่ควร

4. กิจกรรมการเรียน การใช้เทคนิคในเรื่องการสอนควรนำมาใช้จะช่วยให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

5. สื่อการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องในเนื้อหา การใช้สื่อควรใช้ให้เหมาะสมเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

6. การวัดผลตามเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์พฤติกรรมการวัดคะแนน (ก่อนเรียน หลังเรียน ระหว่างเรียน) เพื่อวัดความบรรลุวัตถุประสงค์ของครูที่ตั้งไว้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, น. 228) ได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเองโดยผู้สอนต้องลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้ไขหรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และสามารถนำกระบวนการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ในวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และผู้เรียน

5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ประสาท เนืองเฉลิม (2556, น. 169-172) ได้กล่าวถึงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อาจมีลักษณะแตกต่างกันไปบ้าง มีหลักการเขียน ดังนี้

1. ส่วนหัวเรื่อง เป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บอกรายละเอียดเบื้องต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ลำดับที่ของแผนการเรียนรู้

1.2 ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้

1.4 ระบุหัวข้อเรื่อง

1.5 ระบุเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้

1.6 ระบุวันที่ เดือน ปี และช่วงเวลาในการจัดการเรียนรู้

2. สาระสำคัญเป็นส่วนที่นำเสนอข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่นหรือเห็นข้อสรุปที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีแนวการเขียนดังต่อไปนี้

2.1 เขียนในลักษณะของการสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะหรือเจตคติที่เป็นเป้าหมายด้วยภาษาที่รัดกุมและชัดเจน

2.2 เขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อในกรณีที่จัดการเรียนรู้ครั้งนั้นมีมากกว่าหนึ่งสาระสำคัญ

2.3 การจัดการเรียนรูในระดับชั้นต้น ๆ ควรมีสาระสำคัญเดียวการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง

3. จุดประสงค์ เป็นข้อความระบุคุณลักษณะด้านเนื้อหาความรู้ ด้านทักษะหรือด้านเจตคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเขียนจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการเขียนหลายลักษณะแต่โดยทั่วไปนิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือในลักษณะของจุดประสงค์นำทาง และจุดประสงค์ปลายทาง

4. กิจกรรมการเรียนรู้ คือ สภาพการณ์ที่ผู้สอนออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหา วิธีการหรือการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

4.1 เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา วิธีการหรือการปฏิบัติ

4.2 เขียนเป็นข้อตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้หรือเขียนโดยแบ่งเป็นขั้นได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้ และขั้นสรุปบทเรียน โดยเขียนเป็นข้อเรียงตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้น หากขั้นใดมีกิจกรรมเดียวไม่ต้องใส่เลขลำดับหัวข้อ

4.3 เขียนโดยระบุให้รู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นใครเป็นผู้มีบทบาทผู้เรียนผู้จัดการเรียนรู้หรือทั้งผู้จัดการเรียนรู้ และผู้เรียนร่วมกันกระทำ

4.4 ไม่ควรระบุรายละเอียดของคำพูดทั้งคำพูดของผู้จัดการเรียนรู้และผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกระทำเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน และการทดสอบ และส่วนการประเมินผล เป็นการกำหนดค่าหรือตัดสินสิ่งที่วัด เช่น ผ่าน-ไม่ผ่าน

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดี ช่วยสะท้อนให้ผู้สอนเป็นนักคิด นักวางแผน เป็นเครื่องมือสื่อสารความเข้าใจสำหรับตัวผู้สอน ผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ครอบคลุมทุกประเด็น และยืดหยุ่น สามารถบูรณาการเนื้อหาให้หลายหลากได้

2.2.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้สอนสามารถลำดับขั้นตอน ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ได้ตั้งไว้ของแต่ละสถานศึกษา โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2545, น. 22-27) ได้กล่าวว่า ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Lesson Plan) ควรมีองค์ประกอบสำคัญ 9 หัวข้อ ดังนี้

1. สาระสำคัญ (Concept) เป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการของเรื่องหนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน เมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน เมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

3. เนื้อหา (Content) เป็นส่วนที่นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้และต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

4. กิจกรรมการเรียนการสอน (Instructional Activities) เป็นการเสนอขั้นตอนหรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น

5. สื่อการเรียนและอุปกรณ์ (Instructional Media) เป็นสื่อการเรียนและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น

6. การวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการวัดและประเมินผลว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

7. กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมที่บันทึกเพิ่มเติมของครูผู้สอน หลังจากที่ได้นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้บังคับบัญชาตรวจ เพื่อปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้สอน

8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา เป็นบันทึกการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสนอแนะหลังจากที่ได้ตรวจความถูกต้อง และการกำหนดรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ

9. บันทึกผลหลังสอน เป็นการบันทึกของผู้สอนหลังจากนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้แล้ว เพื่อนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปปรับปรุงและใช้สอนในคราวต่อไป โดยมีหัวข้อย่อยดังนี้

9.1 ผลการเรียน เป็นการบันทึกผลการเรียนด้านปริมาณและคุณภาพทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ซึ่งได้กำหนดขึ้นในกิจกรรมการเรียนการสอนและขั้นประเมินผล

9.2 ปัญหาและอุปสรรค เป็นบันทึกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะสอน ก่อนสอน และหลังสอน

9.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข เป็นการบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่หลักสูตรกำหนด

ปรีชา ธรฤทธิ์ (2551, น. 1-5) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มี ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง หมายถึง ชื่อเรื่องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. เป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง จุดประสงค์ ซึ่งมี 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความคิด มักใช้พฤติกรรม บอก อธิบาย

2.2 ด้านกระบวนการ เป็นการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือการจัดทำข้อมูลความรู้ ให้อยู่ในรูปที่ผู้อื่นเข้าใจง่ายหรือการใช้ความรู้ในการตัดสิ้นใจเลือกหรือไม่เลือกพฤติกรรมที่เหมาะกับการนำมาใช้ ได้แก่ เขียนแผนผังความคิด สรุปความรู้ วางแผนการดำเนินงาน เขียนบรรยาย อ่านออกเสียง เป็นต้น

2.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดรู้ดีรู้ชั่วว่าควรทำหรือไม่ควรทำ พร้อมกับปฏิบัติในสิ่งดี ๆ ตามความรู้สึกนึกคิดนั้น ๆ พฤติกรรมที่เหมาะกับการนำมาใช้ ได้แก่ แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก เป็นต้น

3. สาระสำคัญ ต้องเขียนให้สามารถบ่งขอกถึงเป้าหมายของการเรียนรู้หัวข้อเรื่องและแก่นของเนื้อหาต้องเขียนให้ครบ 3 ส่วน ได้แก่

3.1 หลักการ คือแก่นของเนื้อหา

3.2 เนื้อหาสาระ คือ ชื่อหัวข้อเรื่องที่ใช้สอน

3.3 คุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ คือส่วนที่เป็นหมาย

4. ผลงานที่แสดงผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลงานประเภทใดและมีกี่ชิ้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายการเรียนรู้

5. การประเมินผลงาน หมายถึง การกำหนดระดับคุณภาพของผลงาน ควรกำหนดเป็น 4 ระดับ โดยกำหนดจากระดับ 1 ไปหาระดับ 4

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 การเขียนคำถามท้าทาย หมายถึง คำถามท้าทายคือคำถามที่กระตุ้นให้ความรู้แนวทางปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย เช่น เป้าหมายระบุว่าอธิบายหลักการสร้างคำซ้อนควรตั้งคำถามท้าทายว่าการสร้างคำซ้อนมีหลักการอย่างไรบ้าง

6.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือต้องจัดให้บรรลุเป้าหมายทุกข้อ และเกิดผลงานตามที่กำหนดทุกรายการ ดังนั้นจึงต้องยึดเป้าหมายเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ถ้ามีกิจกรรมหลายชั่วโมงในแผนเดียวกัน ควรแยกแยะให้ชัดเจนว่าแต่ละชั่วโมง มีการจัดกิจกรรมอย่างไรบ้าง และในการใช้สื่อ อุปกรณ์ ต้องระบุว่าในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ใช้สื่ออุปกรณ์ใดนอกจากนี้ควรมีคำถามสำคัญ เพื่อกระตุ้นให้หาคำตอบของคำถามท้าทาย

7. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การระบุเฉพาะสิ่งที่กล่าวถึงในกิจกรรมการเรียนรู้และต้องระบุให้ชัดเจน เช่น ใบความรู้ วิดีทัศน์ นอกจากนี้ต้องเรียงตามลำดับการใช้

8. สรุปผลการเรียนรู้ หมายถึง การเขียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ โดยบันทึกว่าด้านความรู้ความคิด ด้านกระบวนการหรือด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม มีผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจหรือไม่เพียงใด มีปัญหาหรือไม่อย่างไร ถ้ามีจะแก้ปัญหาอย่างไร

ชนาธิป พรกลุ (2552, น. 86) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 7 ประการ ได้แก่

1. เรื่องและเวลาที่สอน
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง/จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สาระสำคัญ
4. เนื้อหา (สาระ)
5. กิจกรรมการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนการสอน)
6. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ (สื่อการเรียนการสอน)
7. การวัดผลและประเมินผล

เอกรินทร์ สี่มหาศาล (2552, น. 109) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเขียนตามลำดับองค์ประกอบและหากขาดองค์ประกอบใดก็มิอาจทำให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาการศึกษา วิเคราะห์ องค์ประกอบของแผนโดยทั่วไปจะมี 7 องค์ประกอบดังนี้

1. สาระสำคัญ เป็นการเขียนในลักษณะเป็นความคิดรวบยอด หรือ Concept
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทุกพฤติกรรมในแต่ละแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ แล้วบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตัวชี้วัด และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย
3. สาระการเรียนรู้ เป็นการเขียนเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุวิธีสอน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ เมื่อเรียนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในแต่ละรายชั่วโมงอย่างชัดเจน
5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน มีใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกทักษะการเรียนรู้เอกสารเพิ่มเติมสำหรับผู้สอนตามความเหมาะสมและบอกแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
6. การวัดและประเมินผล ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผล ทุกแผนการการจัดการเรียนรู้จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลคือ หลักฐานการเรียนรู้ ร่องรอยการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผล
7. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

ทิศนา แขมมณี (2560, น. 16) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเขียนตามลำดับองค์ประกอบและหากขาดองค์ประกอบใดก์อาจทำให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาแล้วการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของแผนโดยทั่วไปจะมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อและอุปกรณ์
5. การวัดและประเมินผล
6. บันทึกหลังการสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่
   6.1 ผลการเรียน
   6.2 ปัญหา
   6.3 อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบสำคัญ 9 ข้อคือ 1) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด 2) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ (K-P-A) 4) สาระการเรียนรู้ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล

2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิด คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งจากสถานการณ์จริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

วาสนา กิ่มเทิ้ง (2553, น. 13) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ใช้การตั้งคำถามหรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือนำทางผู้เรียนให้เกิดความสนใจอยากรู้ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และเป็นการพัฒนาผู้เรียน สู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

ศศิธร เวียงวะลัย (2556, น. 15) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนคิดและดำเนินการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยคนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหามากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 292) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการในการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ปัญหานั้นจะเป็นตัวกระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และเสาะแสวงหาความรู้เพื่อค้นพบคำตอบ หรือเพื่อให้เกิด

ความเข้าใจในรายละเอียดของปัญหานั้นด้วยตนเอง และผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เนื่องจากความรู้และกระบวนการ ได้มาซึ่งความรู้เกิดขึ้นด้วยตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการสืบเสาะหาความรู้และปฏิบัติงานตามแผนที่ตนเองวางไว้ และผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลงานของตนเอง บทบาทการเรียนรู้จึงอยู่ที่ผู้เรียนเป็นหลัก ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น หลักสูตรการศึกษาจึงต้องมีความยืดหยุ่นและไม่มีขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการความรู้อันหลากหลาย

ทิศนา แขมมณี (2560, น. 137-138) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำปัญหามาใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยครูผู้สอนอาจนำนักเรียนไปเผชิญปัญหาจากสถานการณ์จริง หรือครูผู้สอนอาจจัดสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนเผชิญ และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่มจะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจกับปัญหานั้นได้อย่างชัดเจนขึ้น ได้เห็นทางเลือกและหาวิธีที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ ทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

พิชาติ แก้วพวง (2563, น. 184) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นกระบวนการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูล เพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน ในปี ค.ศ. 1980 การจัดการเรียนรู้แบบนี้ได้ขยายไปสู่สาขาอื่น ๆ และได้มีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรสาขาต่าง ๆ อีกด้วย

Edens (2000, p. 55) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการสอนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะคิด แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่มีความซับซ้อน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหา และเกิดทักษะการแก้ปัญหา

Hung, et al. (2008, p. 486) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการสร้างความต้องการในการแก้ปัญหาในระหว่างกระบวนการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้และได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหารวมทั้งทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในขณะที่ทำการแก้ไขปัญหานั้น

สรุปได้จากการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้จริงในห้องเรียนที่ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่งโมง ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาในชีวิตจริง มาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้อยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน และเพื่อให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น

มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 2 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 3 สังเคราะห์และสรุปความรู้ และขั้นที่ 4 นำเสนอและประเมินผลงาน

2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปได้จากนักวิชาการ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2550, น. 50) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 70) กล่าวว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ ไม่ใช่วิธีสอน แต่เป็นความเชื่อหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความรู้และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ จึงได้จากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น ดังนั้นในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ แนวการสร้างความรู้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม เป็นการแสวงหาความหมายใหม่ความรู้ความเข้าใจใหม่และการสร้างความเข้าใจในภาพรวมมากกว่าเป็นส่วน ๆ

ทัศน์ศรี เสมียนเพชร (2554, น. 3-5) กล่าวถึง ทฤษฎี Constructivism ว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการสร้างเชาว์ปัญญาของเพียเจต์และไวก็อทสกี้ เชื่อว่าบุคที่คลที่มีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อม สังคมและจะพัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดประสบการณ์ให้บุคคลเกิดการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ นำความรู้มาอธิบาย ให้เชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ ซึ่งแนวคิด Constructivism มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้พื้นฐาน ในการจัดประสบการณ์
2. ให้ความสำคัญกับความสามารถ บุคคลกับความเชื่อว่าแต่ละบุคลมีศักยภาพการรับรู้
3. ให้ความสำคัญในความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อว่าแต่ละบุคคลมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน มีการปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลเพิ่มเติมความรู้แก่กันและกันได้
4. ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้เดิมที่ได้ซึมซับมาตลอดช่วงชีวิตของการเจริญเติบโต
5. ให้ความสำคัญกับสิ่งส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งบรรยากาศขณะเรียนรู้

ประสาท เนืองเฉลิม (2557, น. 161) กล่าวถึงการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่จะพัฒนาให้เกิดแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ในการเรียนและการศึกษาเรื่องนั้น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าฟังเนื้อหาอย่างเดียว การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความเป็นเจ้าของความรู้ความคิดนั้น ๆ มากขึ้น

2.3.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ทิศนา แขมมณี (2560, น. 138) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกปัญหาที่ตรงกับความสนใจหรือตามความต้องการ
2. ผู้สอนและผู้เรียนมีการออกไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาอย่างแท้จริงหรือผู้สอนมีการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา
3. ผู้สอนและผู้เรียนมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา
4. ผู้เรียนมีการวางแผนการแก้ปัญหาร่วมกัน
5. ผู้สอนมีการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนการแสวงหาแหล่งข้อมูลการศึกษาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และมีการพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสม
7. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
8. ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหารวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลสรุปและประเมินผล
9. ผู้สอนมีการติดตามการปฏิบัติงานของผู้เรียนและให้คำปรึกษา
10. ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งทางด้านผลงานและกระบวนการของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการสร้างความรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนประสบกับสภาพปัญหาจริง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

2.3.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สามารถสรุปขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2550, น. 2-3) ได้สรุปขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้ และเกิดความสนใจที่ต้องการหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาที่ต้องเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้า มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สพฐ.) (2551, น. 8) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่เป็นปัญหาที่นักเรียนอยากรู้อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถวางแผนการศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระคมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบความรู้ที่ได้กันคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกขาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวงสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรามของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ครูประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

เพ็ญศรี พิลาสันต์ (2551, น. 20) ได้สรุปแนวคิดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานจากแนวคิดของ Zurilla and Goldfried มาวิเคราะห์กับสถานการณ์และแนวคิดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบสร้างสรรค์เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเผชิญปัญหา หมายถึง เสนอสถานการณ์ปัญหาสมมุติร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับปัญหาอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามความรู้สึกของนักเรียน

ขั้นที่ 2 การระดมความคิด หมายถึง การให้นักเรียนเข้ากลุ่มศึกษาข้อมูลระดมสมองคิดหาทางแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธี โดยศึกษาความรู้จากเอกสารสนับสนุนและเสนอแนวทางอาจเสนอด้วยการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 3 การวางแผนแก้ปัญหา หมายถึง นักเรียนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ค้นพบมาวางแผนและอธิบายผลที่จะเกิดตามทางเลือกที่เป็นไปได้และเสนอผลที่จะเกิดขึ้นตามทางแก้ปัญหาที่กลุ่มได้ระดมสมองไว้

ขั้นที่ 4 การทดลองและลงมือแก้ปัญหา หมายถึง ในการแก้ปัญหาและทดลองแก้ปัญหานำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

ขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ คือ นักเรียนเลือกสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่เป็นปัญหา วิธีการแก้ปัญหาที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 การสรุปผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ทบทวนเกี่ยวกับปัญหาเดิมและแก้ปัญหาใหม่ เพื่อประเมินผลเป็นรายบุคคล

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่มีความสำคัญต่อผู้เรียน มาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งจะกระตุ้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้อยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 การคิดหาแนวทางการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 การเลือกแนวทางที่เหมาะสมและดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นที่ 5 การประเมินผลการแก้ปัญหา

2.4 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

2.4.1 ความหมายประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนักวิชาการได้ให้นิยามเกี่ยวกับความหมายของคำว่าประสิทธิภาพไว้ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา (2545, น. 81-82) ได้กล่าวถึง การหาประสิทธิภาพวิธีการหรือนวัตกรรมไว้ว่า หลังจากผู้สอนกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาแล้ว ต้องดำเนินการหาประสิทธิภาพของวิธีการหรือนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริง เช่น นำไปให้เพื่อนผู้สอน ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาให้ความคิดเห็น เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขหรือวิธีการอื่นแล้วแต่กรณี เพื่อเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป ซึ่งผู้สอนสามารถหาประสิทธิภาพของเครื่องมือได้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหรือใช้วิธีการวิเคราะห์คะแนนดังนี้

1. ตรวจสอบด้านเนื้อหาและรูปแบบของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบความสอดคล้อง

2. หาเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์คะแนน ใช้สูตรคำนวณ E_1/E_2

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2552, น. 113-114) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เป็นค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ภายใต้สถานการณ์และกิจกรรมที่กำหนดให้ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความงอกงามของนักเรียน

2. ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เป็นค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็นไปที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

ชวลิต ชูกาแพง (2553, น. 131-132) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำไปปรับปรุง เพื่อนำไปสอนจริงให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กาหนดไว้

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ การบริโภค และสถาบันการเงิน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2.4.2 กระบวนการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

บุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 153-155) ได้กล่าวเกี่ยวกับการประสิทธิภาพมีวิธีการที่สร้าง 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพที่ใช้หลักของความรู้และเหตุผล ตัดสินคุณค่าสื่อการเรียนการสอนต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่าเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมในการนำไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อสรุปผลการประเมินของแต่ละท่านมาหาค่าประสิทธิภาพต่อไป

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ เป็นวิธีการที่นำสื่อไปทดลองใช้กับนักเรียน การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนโปรแกรม แบบฝึกทักษะ เอกสารประกอบ ประสิทธิภาพจะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ จากการทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อย จะแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น E_1/E_2 = 70/70, E_1/E_2 = 75/75, E_1/E_2 = 80/80 เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ซึ่งมีการให้ความหมายที่แตกต่างกัน เช่น E_1/E_2 = 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบฝึกหัด, แบบทดสอบย่อย ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ให้เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการในส่วนตัวเลข

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมด ที่ทำแบบทดสอบตอนหลังเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ซึ่งสูตรการหา E_1 และ E_2 ได้แก่

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100 \qquad (2\text{-}1)$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน คะแนนแบบฝึกหัด/งาน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มในแบบฝึกหัดทุกชิ้น

N แทน จำนวนนักเรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100 \qquad (2\text{-}2)$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
$\sum F$ แทน คะแนนของผลลัพธ์
N แทน จำนวนผู้เรียน
B แทน คะแนนเต็มในการทดสอบหลังเรียน
N แทน จำนวนนักเรียน

ความหมายที่ 2 ในเกณฑ์ 80/80 80 ตัวแรก คือจำนวนนักเรียน ในการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ได้คะแนนเฉลี่ย 80 ใน 80 ตัวหลัง คือ คะแนนเฉลี่ยจากนักเรียนที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนทุกคน ซึ่งสามารถอธิบายให้ชัดเจนได้ดังนี้ ถ้านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่าแตกต่างจากคะแนนเต็ม 100 เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 85 ในการทดสอบ 2 ครั้ง จะได้ค่าเท่ากับ 85-10=75 ดังนั้น (75/90) x 100 = 83.33% ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ (E_2 = 80) เกณฑ์ 80/80 หมายถึง ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ทั้งหมด ในตัวเลข 80 ตัวหลัง คือ นักเรียนทั้งหมดที่ได้ทำแบบทดสอบในครั้งนั้น

2.5 ความสามารถในการแก้ปัญหา

2.5.1 ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา

จากการศึกษาความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา มีนักวิชาการอธิบายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 6) ได้กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

กานต์พิชชา งามชัด (2556, น. 19) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิด รวมทั้งรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ มาผสมผสานจนเป็นความคิดใหม่ เพื่อขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการทำงานและการดำเนินชีวิตให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

กนกวรรณ ศรีนรจันทร์ (2555, น. 43) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ว่า ความสามารถทางสมอง ด้านการคิดวิเคราะห์ใช้ความรู้ประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญาหาหนทางขจัดสิ่งที่ทำให้เกิดกับความขัดแย้งไม่สบายกายไม่สบายใจเป็นอุปสรรคสามารถมีการพัฒนาได้โดยบุคคลจะใช้ประสบการณ์และทักษะความรู้มาก่อนสั่งสมเป็นความรู้ใช้แก้ปัญหาใหม่

จินตนา นนท์ขุนทด (2557, น. 6) ได้กล่าวว่า ความสามารถการแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทางสมองในการคิดไตร่ตรองพินิจพิเคราะห์เพื่อหาประเด็นสำคัญของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์เก่าและใหม่ โดยมีขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือตอบโจทย์สถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา การค้นหาคำตอบด้วยความรู้ ความเข้าใจจึงสามารถอธิบายคำตอบได้อย่างมีเหตุผล

2.5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

วนิดา ราชรักษ์ (2548, น. 13-14) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์เป็นทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามแนวคิดของเพียเจต์ได้กล่าวไว้ว่า คนเรามีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เด็กเกิดความคิดด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาการต่อไปเรื่อย ๆ จนสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เพียเจต์ยังเชื่อว่าลำดับขั้นของพัฒนาการทางสมองของเด็กไม่ว่าจะอยู่ในสภาพของวัฒนธรรมใดก็ตามจะเป็นอย่างเดียวกันและพัฒนาการทางความคิดของบุคคลจากวัยเด็กถึงวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาที่สมบูรณ์ มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น (Stage) ตามวุฒิภาวะและมีความต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเด็กให้ค้นพบความรู้ใหม่ที่จะนำเด็กไปสู่ขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

Guilford (1967, p. 70) ได้อธิบายลักษณะการแก้ปัญหาโดยทั่วไปว่าเป็นกระบวนการของความสามารถทางสมองด้านการจำ (Memory) การรู้และความเข้าใจ (Cognition) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถทั้ง 5 ด้านนี้ จะผสานกันเมื่อบุคคลได้รับปัญหาจากสิ่งแวดล้อมบุคคลจะทำความรู้จักกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของปัญหาและสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหา โดยการแปลงรูปให้เข้ากับความรู้ที่มีอยู่ในส่วนของความจำ ซึ่งบางครั้งอาจมีการแก้ไขข้อมูลก่อน จากนั้นจะประเมินกลั่นกรองเพื่อแยกแยะประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาและหาทางออกของปัญหา ซึ่งปัญหาหนึ่ง ๆ อาจจะมีทางออกได้หลายทางโดยที่กระบวนการแก้ปัญหานั้นอาจจะใช้การคิดทั้งแบบเอกนัยและอเนกนัยสลับกันตามลักษณะทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ได้เสนอขั้นพัฒนาการ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้น Enactive Stage เป็นระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี ซึ่งตรงกับขั้น Sensorimotor Period ของเพียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำหรือประสบการณ์มากที่สุด

2. ขั้น Iconic Stage เป็นขั้นที่เด็กมีระยะการแก้ปัญหาด้วยการรับรู้แต่ยังไม่รู้จักใช้เหตุผล ซึ่งตรงกับขั้น Concrete Operational Period ของเพียเจต์ เด็กวัยนี้เกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น จะเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่และภาพแทนในใจอาจจะมีจินตนาการบ้าง แต่ไม่ลึกซึ้ง พบในช่วงอายุประมาณ 5–8 ปี

3. ขั้น Symbolic Stage เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดทางด้านความรู้และความเข้าใจ เปรียบได้กับขั้นระยะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operational Period) เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์โดยการใช้สัญลักษณ์สามารถคิดตามเหตุผลและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ตลอดจนสามารถคิดแก้ปัญหาได้

2.5.3 ขั้นตอนของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

Weir (1974, pp. 16-18) กล่าวว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหาหรือตั้งปัญหา เป็นความสามารถในการบอกปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด

ขั้นที่ 2 นิยามสาเหตุของปัญหาโดยแยกแยะจากลักษณะที่สำคัญ เป็นความสามารถในการค้นหา และอธิบายสาเหตุที่แท้จริง หรือสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐาน วิธีการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 พิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา และเป็นความสามารถในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

Polya (1975, pp. 16-17) กล่าวว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจในปัญหาพยายามเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในปัญหา สรุปวิเคราะห์แปลความ ทำความเข้าใจได้ว่าโจทย์ถามหาอะไร ข้อมูลที่โจทย์ให้มามีอะไรบ้าง ข้อมูลมีเพียงพอหรือไม่

ขั้นที่ 2 การวางแผนในการแก้ปัญหา แยกแยะปัญหาออกเป็นส่วนย่อย เพื่อสะดวกต่อการลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา การวางแผนว่าจะใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา เช่น การลองผิดลองถูก การหารูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูลตลอดจนความคล้ายคลึงของปัญหา

ขั้นที่ 3 การลงมือทำตามแผนเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ถ้าขาดทักษะใดต้องเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลดีขั้นนี้จะรวมไปถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วย

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบวิธีการหาคำตอบเพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง เป็นขั้นการตรวจสอบคำตอบเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความรอบคอบในการแก้ปัญหาโดยผู้เรียนไม่เพียงแต่ยืนยันความถูกต้องของคำตอบเท่านั้น แต่ยังพิจารณาถึงความเหมาะสมของกระบวนการและความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือตอบโจทย์สถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา การค้นหาคำตอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ จึงสามารถอธิบายคำตอบได้อย่างมีเหตุผล โดยมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 การเลือกแนวทางที่เหมาะสมและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 การประเมินผลการแก้ปัญหา

2.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะ

2.6.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

ในการศึกษาครั้งนี้จิตสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะได้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย ดังนี้

สุพจน์ ทรายแก้ว (2546, น.50) ให้ความหมายของความสำนึกทางสังคมหรือความสำนึกสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้จากความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมา

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547, น. 2) ให้ความหมายของจิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

เจษฎา หนูรุ่น (2551, น.4) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่รู้จักดูแล เอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของ กลุ่ม

มัลลิกา มัลติโก (2551, น.45) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดที่มีต่อปรากฏการณ์ในด้านต่าง ๆ ทางสังคม ได้แก่ มิติทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง สุขภาพและสภาพแวดล้อม รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคมโดยรวม ตลอดจนแนวทางการแก้ไขสภาวการณ์นั้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. (2551, น.50) มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

เรียม นมรักษ์ (2552 น.8-9) จิตสาธารณะ หมายถึง จิตลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงความสำนึกต่อส่วนรวมซึ่งครอบคลุมตัวแปร ต่อไปนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หมายถึง การมอง อนาคตร่วมกัน รับรู้และเข้าใจทิศทางเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน ลดความขัดแย้งเฉาพะหน้าลง รับรู้ ว่าสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

2. การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง หมายถึง การรับรู้ในการทำกิจกรรมสังคม การร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรมสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม แสดงสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การริเริ่มกิจกรรมสังคมด้วยตนเอง การเข้าร่วมในกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสังคม การกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ใน การทำกิจกรรมสังคม การให้ทุนทรัพย์เพื่อทำกิจกรรมสังคมการเสนอความคิดเห็นเพื่อผลักดันให้ เกิดการเคลื่อนไหวในการพัฒนาสังคม

3. มีองค์การความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเรียนรู้ จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การสร้างและสั่งสมความรู้ที่จะสามารถปรับใช้และเรียนรู้ เพิ่มเติม การกระตือรือร้น และหาวิธีแนวทางในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึง สถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง การสร้างเงื่อนไขในการทำกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนา ให้เกิดความต่อเนื่อง

4. มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้ มีความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ให้ความสนใจต่อกิจกรรมให้ความสนใจต่อกิจกรรมสังคม มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ

5. มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงข่ายความร่วมมือ หมายถึง การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การเชื่อมโยงข่ายความร่วมมือของ หน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การประสานงานในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การจัดตั้ง กลุ่มชมรวมช่วยเหลือสังคม การร่วมมือกับองค์กรของรัฐบาลและเอกชนในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม การมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

6. การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ และกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปัญหาในสังคม การให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงสภาพปัญหา แนวทางป้องกันและแก้ไข

7. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี หมายถึง การแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในการช่วยเหลือสังคม การมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น

Nailon, Knott And Carhart (1957, p. 87) ได้ให้ความหมายของสาธารณะไว้หลายประการ ดังนี้

1. เรื่องที่ประชาชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยรู้สึกเป็นเจ้าของหวงแหน ชาติหรือสังคมส่วนรวม

2. สิ่งที่เปิดให้ใช้ หรือให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วม โดยไม่ควบคุมการใช้หรือควบคุมบางส่วน เช่น สวนสาธารณะ

3. การเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้หรือเห็นการกระทำโดยทั่วกัน

4. การเข้า ร่วม หรือความเสียสละในการทำกิจกรรม

5. ผู้ที่มีความเป็นพลเมืองเป็นข้าราชการที่ทำงานเพื่อส่วนรวม หรือเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชน

6. ความเป็นสากล

Kraft (1992) กล่าวว่า จิตสำนึกทางสังคมคือ ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น และมีการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

Oslan, Blekher, And Chesnolaca (2000) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะคือสิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการกระทำ โดยใช้ประสบการณ์และพยายามผลักดันให้เกิดผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวม

โดยสรุป คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม มีความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม มีการแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง การมองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกี่ยวกับบทบาทของตนเองการมีระเบียบวินัย ใช้เหตุผล ในการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งมีมาตรฐานในการมีบทบาทในการลดทอนอำนาจของกิเลสตัณหาต่าง ๆ มีการแสดงออกที่ดีเกี่ยวกับครอบครัวการทำกิจกรรมในครอบครัวและมีการเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ญาติพี่น้อง การแสดงความช่วยเหลืองานของครอบครัว มีการยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่และหลักคำสอนจากพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมในการทำงานที่เป็นส่วนรวม มีความรักเอื้ออาทร และความสามัคคี การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันการเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวมมีการปรับตัวทางอารมณ์ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพกฎระเบียบของสังคมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก ให้กำลังใจ ให้แรงบันดาลใจแก่ผู้คนในการต่อสู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคในชีวิตของตนเอง มีสังคมอุดมการณ์หรือสภาพอันเป็นที่พึงปรารถนาร่วมกันของมนุษยชาติ โดยรวมการใช้เหตุผล การคิด การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

2.6.2 ความสำคัญของด้านจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร, 2543, น. 22-29)

ในระดับบุคคลถ้าขาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะแล้วจะทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง
3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชน มองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสานำพาการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัว เสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะแล้วจะทำให้เกิด

1. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศ นำมาตรการใดออกมาใช้ก็จะไม่ได้ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

3. ประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยามดูหมิ่นดูแคลน ว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอานุภาพในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางสงครามในการตัดสินปัญหา

2. เกิดการกลั่นแกล้ง แก่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเองดูถูกต่อชาติอื่น

ประเวศ วะสี (2541, น. 20) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึก ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์เมื่อเกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิดความเข็มแข็งของสังคม ซึ่งจะทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดี

ระบบการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากสอนให้คนอ่านออกเขียนได้ กระบวนการเรียนการสอนยังเน้นการท่องจำมากกว่าให้รู้จักคิด ประกอบกับวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการสั่งสอนจากบรรพบุรุษให้เชื่อตามที่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองอบรมสั่งสอน เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนไม่พึ่งตนเอง ขาดการไตร่ตรอง ดังนั้นถ้านักศึกษาขาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดผลด้านความเป็นพลเมือง นักศึกษาเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกด้าน คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมประการสำคัญ ที่จะส่งเสริมทางด้านเจตคติของนักศึกษา ทำให้มีจิตใจอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองและเห็นความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมือง ทำให้ประเทศขับเคลื่อนด้วยอำนาจประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ถ้านักศึกษาขาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจะไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น จะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนที่ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง (Passive) รวมทั้งจิตใจคับแคบไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ ทำงาน หรือดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระดับสังคม ประเทศ และสังคมโลก (Throne, 1997, p. 437) เนื่องจากในปัจจุบันกระบวนการโลกาภิวัตน์ไม่เพียงเชื่อมโยงระบบธุรกิจและการตลาดเท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ซึ่งบริบทนี้เชื่อมโยงกับระบบสุขภาพของบุคคล อย่างแยกกันไม่ได้ ทำให้มีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนัก เพื่อผลิตบัณฑิต

ที่มีความรู้ คู่คุณธรรม มีความรู้สึกร่วมกับชุมชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในแง่มุมต่าง ๆ (Mayo, 1996) การมีจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาในด้านความเป็นพลเมือง และด้านการออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การนำไปใช้จึงต้องศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

โดยสรุป ความสำคัญของการมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะมีความสำคัญมาก จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึกทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิดความเข็มแข็งของสังคม ซึ่งจะทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดี และทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองสงบสุข

2.6.3 คุณลักษณะของบุคคลที่มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ และคณะ (2540, น. 20) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1. การตระหนักถึงปัญหา
2. ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม
4. การลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ชูชัย ศุภวงศ์ (2540, น. 22) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน
2. มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง
3. มีความเป็นธรรมชาติที่มิใช่การแต่งตั้งหรือจัดตั้ง
4. มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์
5. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้
6. มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน
7. มีการติต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง

ยุทธนา วรุณปิติ (2542, น. 181-183) กล่าวถึงบุคคลที่มีจิตสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคล ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบ ต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตาม ไม่เพียง ทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับ ท้องถิ่นและในสถาบันต่าง ๆ

2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้ง โดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสาธารณะ

ต้องเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่าง ที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนก ประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุดเพื่อหาข้อยุติ สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลัง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐาน ให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง มหาวิทยาลัยไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว รวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้านที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่าง ๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจ ผู้อื่นช่วยดำรงรักษาประชาคม สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือสถาบันศาสนาและสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

2.6.4 ตัวชี้วัดด้านจิตสาธารณะ

2.6.4.1 ความมีวินัย การปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ของตน

2.6.4.2 การเสียสละเพื่อส่วนรวม ยอมสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

2.6.4.3 การมีจิตอาสา สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือ

2.6.4.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของตนต่อผู้อื่น มีพฤติกรรมที่ไม่สร้างปัญหาให้กับส่วนรวม

2.6.4.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เข้าร่วมกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนหรือสังคมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ

2.6.5 การวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะ

2.6.5.1 ความเป็นมาของการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะ

ปีพุทธศักราชการ 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) มีโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศภายใต้การกำกับดูแลของ ดร.กมล ภู่ประเสริฐ เป็นผู้อำนวยการกองวิชาการ เมื่อสามสิบกว่าปีก่อนผู้เขียนมีโอกาสเข้ามาเป็นคณะทำงานโครงการนี้ มีการประชุมหารือถึงปัญหาการวัดลักษณะนิสัยเป็นส่วนหนึ่งของการวัดจิตพิสัย (Affective domain) ดร.วัลลภ กันทรัพย์เป็นบุคคลหนึ่งที่เห็นด้วยกับการนำแนวคิดแบบวัดเชิงสถานการณ์อิงระดับพัฒนาการจิตพิสัยของแครธโวลและคณะ (Krathwohl, et al. 1964) ที่มีการให้คะแนนหลายค่า มีคนถามท่านว่าเป็นการวัดโดยการทำข้อสอบวัดสถานการณ์ นักเรียนที่ได้ระดับคะแนนสูง จะตีความว่านักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยดีได้หรือไม่ คำตอบของท่านว่า กลุ่มเป้าหมายในการวัดเป็นกลุ่มใหญ่ระดับจังหวัด

ระดับเขต ระดับประเทศ ที่ไม่สามารถวัดพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยแบบสังเกตได้ แต่ต้องทำการวัดด้วยแบบวัดเชิงสถานการณ์แม้มีจุดอ่อน แต่ก็สะท้อนได้ว่า นักเรียนมีเหตุผลมีความเห็นต่อการกระทำที่เป็นคุณลักษณะนิสัย และดีกว่าที่จะวัดแต่ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้อย่างเดียว โดยละเลย การวัดในด้านคุณลักษณะนิสัย แบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation test) เพื่อการวัดคุณลักษณะนิสัย จึงเริ่มต้นจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับประเทศจำนวนสามแสนกว่าคน เริ่มตั้งแต่ ปีการศึกษา 2528 ต่อเนื่องมาทุกปีจนถึงปีการศึกษา 2535 การประเมินคุณภาพระดับชาติทั่วประเทศในช่วงเวลาดังกล่าวได้จากการวัดพฤติกรรม 3 ด้าน คือ การวัดความรู้การวัดคุณลักษณะนิสัย และการวัดภาคปฏิบัติการวัดความรู้ในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพด้วยข้อสอบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือกที่มีการให้คะแนน ระบบ 0-1 การวัดคุณลักษณะนิสัยด้วยแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือกที่มีการให้คะแนนระบบหลายค่า (คะแนน 1 ถึง 4) และการวัดภาคปฏิบัติที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกลุ่มคณิตศาสตร์ภาษาไทยและกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ในบทความนี้จะกล่าวถึง การวัดคุณลักษณะนิสัย

2.6.5.2 องค์ประกอบของคุณลักษณะนิสัย

คุณลักษณะนิสัยเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการศึกษา เนื่องจากเป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของบุคคล เป็นตัวกำหนดการแสดงออกว่าควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะช่วยกำหนดจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ และช่วยประเมินการปฏิบัติของตัวเราและบุคคลอื่น บุคคลจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย ลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล สรุปได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนเองนั้น ถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม มากน้อยเพียงใดเป็นกฎระเบียบข้อห้าม ข้อควรปฏิบัติทางสังคม และศาสนาที่เด็กต้องการเรียนรู้ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม วิธีการวัดความรู้เชิงจริยธรรม ได้แก่ การซักถาม การให้ทำแบบทดสอบ 2) ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด สอดคล้องกับค่านิยมหรือแตกต่างไปก็ได้ทัศนคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างขวางกว่า | 13 Journal of Social Sciences in Measurement Evaluation Statistics and Research Volume 3, Number 1 (January-June 2022) แบบวัดเชิงสถานการณ์ : ประยุกต์ใช้วัดคุณลักษณะนิสัย ความรู้เชิงจริยธรรมเพราะรวมเอาความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ ไว้ด้วย วิธีการวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมได้แก่ การซักถาม การให้ทำแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคล

ส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นกับเหตุผลและสถานการณ์เป็นสำคัญ วิธีการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมได้แก่การซักถาม การให้ทำแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืน กฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม ซื่อตรง ซื่อสัตย์ไม่เอารัด เอาเปรียบผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น และในทางตรงข้ามเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับควรงดเว้น วิธีการวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แก่การสังเกตจากการแบ่งองค์ประกอบด้านจริยธรรมทั้งสี่ประการ จะเห็นได้ว่าการใช้แบบวัดเชิงสถานการณ์ (situation test) ในการวัดคุณลักษณะนิสัย จึงเป็นการวัดด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม หรือเหตุผลเชิงคุณลกษณะนิสัย

2.6.5.3 ระดับการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย

Krathwohl et al. (1964) ลำดับมโนภาพของการเกิดความรู้สึกหรือคุณลักษณะ (Characteristics) เป็น 5 ขั้น ตั้งแต่ขั้นความรู้สึกที่มีความเข้มน้อยไปสู่ความเข้มมากจนยึดติดเป็นลักษณะนิสัยที่มีคุณธรรมและจริยธรรมของคน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (Receiving) จัดเป็นพัฒนาการขั้นแรกที่สุดในด้านนี้ บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มีปรากฏหรือมากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา เขาจะเริ่มมีความตั้งใจรับรู้สิ่งเร้าที่แน่นอนเฉพาะอย่างซึ่งอาจจะแบ่งย่อยออกเป็นขั้นย่อย คือ ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้าที่มากระทบ เช่น รับรู้ความแตกต่างของ รูป กลิ่น รส ภาพ เสียง เหตุการณ์ต่าง ๆ ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝักใฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง เริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะ อย่างนั้นแล้วนำมารวมกันหรือยอมรับเพื่อปฏิบัติและขั้นย่อยสุดท้าย คือ ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับมา ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง สนใจอ่านเฉพาะเรื่องหรือเลือกตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม เป็นต้น

2. ขั้นตอบสนอง (Responding) เป็นพัฒนาการขั้นสูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลจะไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเฉย ๆ แต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นในลักษณะ 3 ขั้นย่อย คือ ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอม ปฏิบัติตามหลักการ หรือกฎเกณฑ์ที่ได้รับรู้มา เป็นการยอมรับในสิ่งที่เขารับรู้มา ขั้นตั้งใจตอบสนอง ขั้นนี้บุคคลจะเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่เขารับรู้มา ต่อไปคือ ขั้นพอใจตอบสนอง บุคคลจะเกิดความพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่น ที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มา เป็นการเลือกสรรแสดง ตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3. ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing) บุคคลจะเริ่มเห็นประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้และสิ่งที่ตอบสนองแล้ว เขาจะเริ่มยอมรับว่าสิ่งที่ได้รับมาว่าสิ่งใดมีค่ามีความหมายต่อเขา และสิ่งใดไม่มีค่าไม่มีความหมายต่อเขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้น ๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เห็นด้วย และการเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมงาน เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธคัดค้านโต้แย้ง ขัดขวาง การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่ เขาไม่เห็นคุณค่า

4. ขั้นจัดระบบ (Organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (Value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลาย ๆ อย่าง พร้อม ๆ กัน พยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น แล้วปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิด เปรียบเทียบพฤติกรรมที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ และ ขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชั่งน้ำหนักค่านิยมต่าง ๆ ที่เขายอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผนสร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับและระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเองหรือพยายาม ชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้น

5. ขั้นเกิดกิจนิสัย (Characterization) พัฒนาการขั้นจัดระบบนั้นเป็นการเริ่มต้นของการวางตัวหรือการยอมรับสิ่งที่ บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะของตัว กล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไป จนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติหมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะแสดงออกตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวา จนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยแบ่งเป็นขั้นย่อย 2 ขั้นคือ ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบจนสมบูรณ์ในตัวตามแนว หรือระบบที่ตนเองต้องการ และขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงการหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขา เป็นเครื่องแสดงว่าได้เกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้น ๆ ในตัวของบุคคลแล้ว

2.6.5.4 ตัวอย่างแบบวัดเชิงสถานการณ์ตามแนวคิดเหตผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ตัวอย่างที่ 5 ข้อคำถามวัดความมีวินัย ช่วงเวลาพักกลางวันใกล้เวลาเข้าเรียน ฟ้าเป็นเพื่อนสนิทได้มาชวนนันท์ไปซื้ออุปกรณ์งานกลุ่มในร้านค้าที่อยู่ห่างไกลจาก อาคารเรียน และอาจทำให้เข้าห้องเรียนสายกว่าเวลาที่กำหนด นันท์จึงได้ปฏิเสธ นักเรียนคิดว่าการปฏิเสธไม่ไปกับเพื่อนของนันท์ เกิดขึ้นด้วยเหตุผลใด

ก. ไม่ต้องการให้ครูมองว่าเป็นเด็กที่ขาดวินัย (เหตุผลเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ 1 คะแนน)

ข. ต้องการได้คะแนนจากการเข้าเรียนตรงหน้าที่ (เหตุผลเพื่อสนองความต้องการของตน 2 คะแนน)

ค. ต้องการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ความสงบสุขจะเกิดขึ้น (เหตุผลเพื่อรักษากฎเกณฑ์ 4 คะแนน)

ง. ต้องการเข้าห้องเรียนเพื่อเป็นที่ชื่นชอบของครู (เหตุผลเพื่อต้องการการยอมรับจากผู้อื่น 3 คะแนน) คำตอบ/(คะแนน) ก. (1 คะแนน) ข. (2 คะแนน) ค.(4 คะแนน) ง. (3 คะแนน)

แบบวัดลักษณะนี้ใช้สถานการณ์ใกล้ตัวเพื่อประเมินเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจของผู้เรียน โดยคะแนนที่สูงขึ้นสะท้อนระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่พัฒนาไปสู่การยึดมั่นในกฎเกณฑ์และประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

2.7 ความพึงพอใจ

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

สามารถสรุปความหมายของความพึงพอใจจากนักวิชาการต่าง ๆ ได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 775) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้ที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2553, น. 130) ได้อธิบายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน

ทัศนีย์ สิงห์เจริญ (2543, น. 19) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการเรียนการสอนว่าหมายถึง ความรู้หรือทัศนคติในทางที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ความรู้สึกที่เกิดจากการที่ได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเรียน เช่น สภาพแวดล้อมในห้องเรียน เนื้อหาวิชาที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอน จนประสบความสำเร็จในการเรียนได้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี และพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.7.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์ และแสดงออกหรือมีพฤติกรรมที่ตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไปจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

รังสรรค์ โฉมยา (2554, น. 291-293) ได้สรุปทฤษฎีลำดับขั้นตอนความต้องการ เสนอโดย Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่ามนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ "ความต้องการของมนุษย์" มีลำดับขั้นดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้าอบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการการยกย่อง มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสรเสรี

5. ความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบผลสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก

ทิศนา แขมมณี (2560, น. 69) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นธรรมชาติ มีการรู้จักตนเอง การพัฒนาตนเองเป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เรียกว่า Peak Experience เป็นประสบการณ์จากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริงของบุคคลนั้น ๆ มนุษย์มีความต้องการเสมอ เมื่อเกิดความต้องการตามคาดแล้วความต้องการด้านอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาตามลำดับ ซึ่งความต้องการนั้นอาจมีความซ้ำซ้อนอาจกล่าวว่าความต้องการหนึ่งจะเกิดขึ้นมาแต่ความต้องการเดิมอาจยังไม่เกิด เมื่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั้นมีการตอบสนองเพียงพอจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่ต้องการให้สังคมยอมรับและพัฒนาตนสูงขึ้นจนสามารถนำแนวคิดมาจัดการเรียนการสอนไว้ได้ดังนี้

1. การเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลได้เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกจากความต้องการของบุคคล

2. การจะช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งจำเป็นกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ต้องการเสียก่อน

3. ในกระบวนการเรียนการสอน หากผู้สอนสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้นมีความต้องการอยู่ระดับใดขั้นใด ผู้สอนสามารถนำความต้องการของผู้เรียนมาเป็นแรงจูงใจจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งนั้นได้ดี

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองตามความต้องการพื้นฐานของตนเองเพียงพอให้อิสระภาพและเสรีภาพกับผู้เรียนในการเรียนรู้ การมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้จะสามารถช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

Herzberg (1959, pp. 113-115) พบว่าทฤษฎีเป็นมูลเหตุที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory กล่าวถึงความพึงพอใจว่ามีปัจจัยในการทำงานอยู่ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยการกระตุ้นเป็นปัจจัยซึ่งเกี่ยวกับการทำงานที่มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีดังนี้

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แก้ไขปัญหาการทำงานได้จนสำเร็จ จึงมีความพึงพอใจกับผลสำเร็จนั้น

1.2 การได้รับการยอมรับ หมายถึง การเกิดความยอมรับในความรู้ความสามารถจากหัวหน้า ผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่น ๆ

1.3 ลักษณะงาน หมายถึง งานที่ท้าทายมีความน่าสนใจ ทำให้เกิดการลงมือปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งต้องอาศัยความริเริ่มสร้างสรรค์

1.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีหน้าที่จากที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบมีอำนาจตัดสินใจเด็ดขาด โดยไม่มีผู้คอยควบคุม

1.5 ความก้าวหน้าในงาน หมายถึง การได้ตำแหน่งเลื่อนขั้นเพิ่มจากเดิมและการได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

2. ปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่มีขอบเขตในความไม่พึงพอใจในงานและปัจจัยที่ควบคุมให้สามารถปฏิบัติงานได้ ประกอบด้วย

2.1 ผลตอบแทน หมายถึง ผลประโยชน์หรือเงินเดือนจากการปฏิบัติหน้าที่

2.2 โอกาสก้าวหน้าในอนาคต

2.3 สัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น หมายถึง การสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างานกับผู้ร่วมงาน

2.4 ความมั่งคงปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกต่อความปลอดภัยในการทำงาน

2.5 สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

2.6 นโยบายองค์กร หมายถึง การปฏิบัติงานและนโยบายในสถานที่ปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การกระทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้การจัดบรรยากาศ และสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ ผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7.3 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ เป็นการสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นผลของการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีนักวิชาการอธิบายไว้ดังนี้

ภนิดา ชัยปัญญา (2541, น. 11) กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ทำแบบสอบถามต้องการทราบถึงความคิดเห็น ซึ่งจะสามารถกระทำได้ในลักษณะการกำหนดคำตอบ ให้เลือกการตอบคำถามอิสระในคำถามอาจจะเป็นถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันคือ มาตราส่วนแบบลิเคร์ท ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนะในบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง มีคำตอบแสดงระดับตามความรู้สึก 5 คำตอบ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ วิธีนี้ผู้วิจัยต้องออกไปสอบถามจากการพูดคุยมีการเตรียมไว้ล่วงหน้าในข้อคำถาม เพื่อข้อมูลที่ได้มีความเป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกต วิธีนี้เป็นวิธีวัดความพึงพอใจจากการสังเกตพฤติกรรมในบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากคำพูด กริยา การแสดงออก วิธีนี้จะอาศัยการกระทำที่จริงจัง สังเกตอย่างมีแบบแผนเป็นการศึกษาที่เก่าแก่ที่สุด และนิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบัน

โยธิน แสวงดี (2551, น. 9) กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถามโดยผู้ตอบแบบสอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระคำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหาร และการควบคุมงาน และเงื่อนไขต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่งซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ข้อมูลเป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยา ท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัย การกระทำอย่างจริงจังและการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

Stromborg (1984, pp. 88-91) การวัดความพึงพอใจจะวัดเรื่องอะไรก็ย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา ซึ่งมีวิธีที่นิยมใช้ คือ

1. การสัมภาษณ์ผู้สอบถามจะมีแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามที่ได้รับการทดสอบหาความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น แล้วใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีข้อดีคือผู้ถามสามารถอธิบายข้อถามให้ผู้ตอบเข้าใจง่ายขึ้น ใช้กับผู้ที่เขียนหนังสือไม่ได้ ข้อเสียคือ ใช้เวลามาก และข้อผิดพลาดในการสื่อความหมาย

2. การใช้แบบสอบถาม วิธีนี้นิยมใช้มากที่สุด ลักษณะข้อคำถามเป็นการทดสอบความเที่ยงตรงกับความเชื่อมั่นแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบหรือเติมคำใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ข้อเสียคือต้องอ่านหนังสือออกถึงจะทำแบบสอบถามได้ และมีความสามารถในการคิด ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกต่อเนื่อง ไม่สามารถบอกจุดเริ่มหรือสิ้นสุดลงได้จากการศึกษา การประเมินความพึงพอใจในการเรียนในข้างต้นแล้ว จึงได้เลือกวิธีแบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยยึดแบบความพึงพอใจของ มีเกณฑ์ ดังนี้เกณฑ์ที่ประเมินมาใช้พิจารณาแปลผลความพึงพอใจ

4.51-5.00 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมาก
2.51-3.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อย
1.00-1.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจ คือ การสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นผลของการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

สุพัตรา แสงทอง (2564, น. 55–60) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น และมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ขึ้นไปทุกคน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมธาวลัย จันทะหงษ์ (2564, น. 76-80) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกลราคาในระบบเศรษฐกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือ ปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test Dependent) จากผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกราคาไรระบบเศรษฐกิจ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.33/82.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.61)

สุจินฎา เจียดศรี (2564, น. 79-82) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านม่วง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 32 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ (t-test) จากผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.21/80.66 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกานต์ พรมมา (2565, น. 78–83) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลชนก ศรีสุข (2566, น. 101–106) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนจำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดจิตสาธารณะ และแบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้นอย่างชัดเจน และมีพฤติกรรมการช่วยเหลือสังคม การมีวินัย และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

พิมพ์ชนก วงศ์คำ (2567, น. 44–49) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Mohd, et al. (2016) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประโยชน์ของการนำวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบทเรียนภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ประโยชน์ของการนำวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบทเรียนภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นกรอบที่น่าสนใจสำหรับการเรียนการสอน ไม่เพียงแต่ในหัวข้อภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพสำหรับการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นด้วยชุดกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนดำเนินการสืบเสาะหาความรู้ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานี้พิจารณาถึงประโยชน์ที่เป็นไปได้ของการนำแนวทาง PBL มาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา โดยคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนที่จำเป็นจากทั้งครูและนักเรียนในการตัดสินความสำเร็จของการนำแนวทางไปใช้ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าผ่านการวางแผนและการเตรียมการอย่างรอบคอบ กิจกรรม PBL สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนและปรับปรุงความเข้าใจในเนื้อหาทางภูมิศาสตร์ได้อย่างไรอย่างไรก็ตาม ข้อบกพร่องของครูในการแสดงบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกได้เน้นย้ำถึงข้อจำกัดสำหรับการวิจัย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของการดำเนินการ การวิจัยในอนาคตควรตรวจสอบประสบการณ์จากครูผู้สอนในการใช้งาน PBL อย่างต่อเนื่อง อภิปรายสถานการณ์เพื่อระบุเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการนำ PBL ไปใช้อย่างประสบความสำเร็จภายในบริบทที่หลากหลาย

Fitri (2017, pp. 179-183) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลกระทบของรูปแบบการเรียนรู้จากปัญหา (PBL) และความฉลาดทางปัญญา (AQ) ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสุมาตราเหนือ ประเทศอินโดนีเซีย ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ของความสามารถในการฝ่าฝันปัญหาอุปสรรค AQ (Adversity Quotient) ของนักเรียนต่อความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานดีกว่าการเรียนรู้ทั่วไปหรือไม่โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 34 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 34 คน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบสอบถาม AQ ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ย

ความสามารถในการฝันฝ่าปัญหาอุปสรรค AQ (Adversity Quotient) ของนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานดีว่าการเรียนรู้ทั่วไป ซึ่งอยู่ในระดับสูงและนักเรียนที่มีความสามารถในการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคสูงก็จะมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูงด้วย

Smith and Hung (2017, pp. 329-342) ได้ศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนทางภาคตะวันออกของไต้หวัน จำนวน 64 คน การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลองโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 32 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 32 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบทดสอบก่อน/หลังเรียน Mann–Whitney Test และ Pearson Goodness-of-Fit จากผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการพัฒนา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

Anielson, et al. (2018) ได้ทำวิจัยเรื่องการเรียนรู้โดยให้ปัญหาเป็นฐาน ข้อเสนอสำหรับการจัดทำ PBL และการเรียนรู้ของนักศึกษาซึ่งหลักสูตรการจัดการศึกษาต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อเสนอสำหรับการจัดโครงสร้างการใช้การเรียนรู้ด้วยปัญหา (PBL) เป็นกลยุทธ์การสอนเชิงรุกและประเมินความหมายของ PBL สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนในหลักสูตรการจัดการระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรัฐบาลกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของบราซิล PBL สามารถเปลี่ยนนักเรียนให้เป็นวิชาที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้ของตนเอง และส่งเสริมในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจผ่านการระบุและวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง

Kurniawan, et al. (2023, pp. 778-784) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน: รูปแบบที่เหมาะสำหรับการเพิ่มพูนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 59 คน ซึ่งกำลังศึกษารายวิชาระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 2 ชั้นเรียน โดยชั้นเรียนทดลองมีนักเรียน 28 คน และชั้นเรียนควบคุมมีนักเรียน 31 คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ PBL ในหลักสูตรระเบียบวิธีวิจัยมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้ Sy Learn 2) นักเรียนที่มีความสามารถเริ่มต้นสูงจะมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถเริ่มต้นต่ำ และ 3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อการเรียนรู้กับความสามารถเริ่มต้นของทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีจากการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐานสาระเศรษฐศาสตร์มาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 250 คน ซึ่งจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 49 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1.2.1 กำหนดนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ตามจำนวนห้องเรียนที่กำหนดไว้

3.1.2.2 สุ่มนักเรียนมา 1 กลุ่ม ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวนนักเรียน 49 คน ด้วยวิธีการจับสลาก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 4 ชนิดประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง จำนวน 25 ข้อ

3.2.3 แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกจะมีคะแนน 1-4 คะแนน จำนวน 10 ข้อ โดย

1 คะแนน จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับรับรู้

2 คะแนน จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับตอบสนอง

3 คะแนน จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับเห็นคุณค่า

4 คะแนน จิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับสร้างเป็นนิสัย

3.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สารหน้าที่พลเมือง แบบมาตรฐานประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระกุมาร มหาสารคาม เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

3.3.1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สาระสำคัญและมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด หน้าที่พลเมืองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุธศักราช 2551 ศึกษาวิธีเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

3.3.1.3 สร้างแผนการจัดการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กระบวนการประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน รวมเวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ดังตารางที่ 3.1 วิเคราะห์เนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 3.1 เนื้อหา สาระที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานและตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)
1	บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน	1. รู้บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน เช่น พ่อแม่ ครู ผู้ใหญ่บ้าน พ่อค้า (K) 2. วิเคราะห์ปัญหาชุมชนจากสถานการณ์จริง และเสนอแนวทางแก้ไขอย่างง่าย (P)	ส 2.2 ป.3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	1

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานและตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)
		3. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และเคารพบทบาทของผู้อื่นเพื่อความสงบสุขของชุมชน (A)		
2	ประชาธิปไตย	1. อธิบายความหมายของประชาธิปไตยในรูปแบบง่าย ๆ ได้ (K) 2. แก้ไขปัญหาด้วยวิธีประชาธิปไตย เช่น การโหวต การแบ่งหน้าที่ การรับฟังกัน (P) 3. เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในกลุ่มและชุมชน (A)	ส 2.2 ป.3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	1
3	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชนตามกระบวนการประชาธิปไตย	1. อธิบายบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนตามระบอบประชาธิปไตย (K) 2. เปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัดของการตัดสินใจด้วยการออกเสียงโดยตรงกับการเลือกตัวแทน (P) 3. มีจิตสาธารณะในการมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามวิถีประชาธิปไตย (A)	ส 2.2 ป.3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	1
4	ความแตกต่างของการออกเสียงโดยตรงกับการเลือกตัวแทนออกเสียง	1. อธิบายวิธีการเลือกตัวแทนในระบบประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง (K) 2. วิเคราะห์และตัดสินใจเลือกวิธีการคัดเลือกตัวแทนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (P) 3. ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ และส่งเสริมความสามัคคีภายใต้หลักประชาธิปไตย (A)	ส 2.2 ป.3/2 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	1

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานและตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)
5	วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องเหมาะสม	1. รู้หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของตัวแทนที่ดี (K) 2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบวิธีเลือกตัวแทนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (P) 3. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะในการเลือกตัวแทนที่ดีอย่างยุติธรรม (A)	ส 2.2 ป.3/2 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	1
6	การเลือกตัวแทนในชั้นเรียนและโรงเรียน	1. เข้าใจขั้นตอนการเลือกตัวแทนในชั้นเรียนและโรงเรียน (K) 2. มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดและดำเนินกิจกรรมเลือกตั้งในชั้นเรียนได้ (P) 3. มีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีและพร้อมมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาโรงเรียน (A)	ส 2.2 ป.3/2 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	1
7	การเลือกตัวแทนในชุมชน	1. รู้บทบาทและหน้าที่ของตัวแทนในชุมชน (K) 2. อภิปรายและเสนอแนวทางการเลือกตัวแทนในชุมชนอย่างเหมาะสม (P) 3. เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นในชุมชน (A)	ส 2.2 ป.3/2 วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	1
8	การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน	1. เข้าใจแนวทางวิธีการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชั้นเรียน (K) 2. สามารถระบุปัญหาในชั้นเรียนและเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้ (P) 3. มีจิตสาธารณะและความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงชั้นเรียนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (A)	ส 2.2 ป.3/3 ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	1

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานและตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)
9	การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน	1. เข้าใจแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนจากปัญหาในชีวิตประจำวัน (K) 2. วิเคราะห์และเสนอแนวทางสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมในโรงเรียน (P) 3. มีความเสียสละและความรับผิดชอบในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อส่วนรวมสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน (A)	ส 2.2 ป.3/3 ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	1
10	การเปลี่ยนแปลงในชุมชน	1. เข้าใจถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชุมชน (K) 2. สามารถร่วมกันสำรวจ วิเคราะห์และวางแผนการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลดีต่อชุมชน (P) 3. มีจิตสาธารณะและตระหนักในหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (A)	ส 2.2 ป.3/3 ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	1
รวม				10

3.3.1.4 นำแผนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในด้านตัวชี้วัด สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3.1.5 นำแผนการพัฒนาการจัดกิจกรรมเรียนรู้และแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผน โดยประเมินความสอดคล้องของจุดประสงค์กับเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนในการใช้ภาษา ความครอบคลุมและถูกต้องของเนื้อหา การวัดประเมินผล ความเหมาะสมด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนแล้วนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ (ปร.ด.) การบริหารการศึกษา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาการบริหารจัดการการศึกษา สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวด้านวัดและประเมินผล

2) ว่าที่ ร.ต.หญิง ชยาศิริ ทิพย์โภชนา วุฒิการศึกษา (ศษ.ม.) สาขาการศึกษามหาบัณฑิตและพัฒนาการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มหาสารคาม ผู้เชี่ยวด้านวัดและประเมินผล

3) นางสาวดวงพระศุกร์ ศรคุณแก้ว วุฒิการศึกษา (ค.ม.) สาขาวิชาสังคมศึกษา ตำแหน่งครูผู้สอน สังกัดโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4) นางสาวเปรมฤดี ศรีสอาด วุฒิการศึกษา (ค.ม.) สาขาวิชาสังคมศึกษา ตำแหน่งครูผู้สอน สังกัดโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5) นางสาววราภรณ์ สุขโต วุฒิการศึกษา (วท.บ.) สาขาคณิตศาสตร์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สังกัดโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

3.3.1.6 นำคะแนนประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยจากการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดระดับการประเมินความเหมาะสมเป็น 5 ระดับ และพิจารณาระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 102-103)

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.00 หมายถึง เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.00 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.00 หมายถึง เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

3.3.1.7 นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยยึดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.51-5.00 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3.1.8 จัดพิมพ์แผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

3.2.2.1 ศึกษาหลักการ การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี และขั้นตอนในการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

3.2.2.2 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดน้ำหนักความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเกณฑ์การพิจารณาความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต้องการวัด โดยผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาโดยอิงเนื้อหา แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ต้องการใช้จริง 25 ข้อ ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา 4) การเลือกแนวทางที่เหมาะสม และ 5) การประเมินผลการแก้ปัญหา ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการสอดคล้องกับพฤติกรรมชี้วัด ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	จำนวนข้อสอบที่สร้าง	จำนวนข้อสอบที่ต้องการจริง
1. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน	การระบุปัญหา	2	1
	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2	1
	การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2	1
	การเลือกแนวทางที่เหมาะสม	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
2. ประชาธิปไตย	การระบุปัญหา	2	1
	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2	1
	การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2	1
	การเลือกแนวทางที่เหมาะสม	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชนตามกระบวนการประชาธิปไตย	การระบุปัญหา	2	1
	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2	1
	การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2	1
	การเลือกแนวทางที่เหมาะสม	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
4. ความแตกต่างของการออกเสียงโดยตรงกับการเลือกตัวแทนออกเสียง	การระบุปัญหา	2	1
	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2	1
	การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2	1
	การเลือกแนวทางที่เหมาะสม	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
	การระบุปัญหา	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
5. การเลือกตัวแทนในโรงเรียน / ชุมชน	การระบุปัญหา	2	1
	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2	1
	การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2	1
	การเลือกแนวทางที่เหมาะสม	2	1
	การประเมินผลการแก้ปัญหา	2	1
รวม		50	25

3.2.2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับองค์ประกอบของการแก้ปัญหา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับองค์ประกอบการแก้ปัญหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับองค์ประกอบการแก้ปัญหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบการแก้ปัญหา

แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยยึดเกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.2.2.5 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยเรียนเนื้อหานี้มาแล้ว จำนวน 49 คน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20–0.80 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 จึงทำการคัดเลือกข้อสอบไว้ จำนวน 25 ข้อ

3.2.2.6 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาที่คัดเลือกแล้ว 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร (Lovett) พบว่าผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นจากการเลือกข้อสอบจำนวน 25 ข้อ โดยใช้ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.43–0.75 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.27-0.58 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.80

3.2.2.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.3 แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ มีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.3.3.1 ศึกษาและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

3.3.3.2 สร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะเป็นสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านด้านจิตสาธารณะ แต่ละตัวเลือกมีคะแนน 1, 2, 3, 4 ตามระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ด้านจิตสาธารณะ เกณฑ์การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	จำนวนข้อที่ออก	จำนวนข้อที่ต้องการ
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	3	2
	2. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน	3	2
	3. แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้าง ความสุขให้กับผู้อื่น	3	2
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	1. ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	3	2
	2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	3	2
	3. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของ ส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	3	2
รวม		18	12

3.3.3.3 เขียนข้อคำถามเป็นแบบเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือกทั้งหมด 18 ข้อ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสมแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.3.4 นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด

3.3.3.5 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกโดยยึดเกณฑ์ค่าความยาก 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20-1.00 แล้วคัดเลือกข้อที่เข้าเกณฑ์ดังกล่าวมา 12 ข้อ เพื่อนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของคอนบาคพบว่ามีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.4.1 ศึกษาศึกษาหลักการ การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี และขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.4.2 ศึกษาการเขียนแบบสอบถามความพึงพอใจ รวมรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม

3.3.4.3 เขียนแบบสอบถามความพึงพอใจตามนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับพึงพอใจมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
3 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
1 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมและทำการปรับปรุงแก้ไข

3.3.3.5 นำข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวใช้ดุลยพินิจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ (Index of Congruence: IOC) โดยให้คะแนนดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 269)

+1 แทน แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
0 แทน ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 แทน แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3.3.6 นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่า IOC โดยยึดค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.3.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design (อรัญ ซุยกระเดื่อง, 2557, น. 34) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และทำการเก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยแผนการทดลอง มีดังนี้

ตารางที่ 3.4 แบบแผนการทดลองแบบ One Group pretest-posttest DesignSs

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	O_{pre}	X	O_{post}

เมื่อ X แทน การจัดกระทำการทดลอง
O_{pre} แทน การวัดผลก่อนการทดลอง
O_{post} แทน การวัดผลหลังการทดลอง

3.4.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3.4.2.2 ชี้แจงเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรื่อง กระบวนการประชาธิปไตย โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานกระบวนการกลุ่ม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อตกลงในการทำกิจกรรมและทดสอบก่อนเรียน (Pre–test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อ เก็บคะแนนก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน จากนั้นทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนน

3.4.2.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กับกลุ่มตัวอย่างโดยการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กระบวนการประชาธิปไตย จำนวน 10 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่ร่วมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน จากนั้นบันทึกพร้อมเก็บคะแนนใบงาน และสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยบันทึกวีดีโอ จนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้

3.4.2.4 เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน (Post–test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการเรียน (ชุดเดิม) กับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อและตัวเลือก เพื่อป้องกันการจำข้อสอบได้ของนักเรียน จากนั้นทำการตรวจให้คะแนน แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

3.4.2.5 ดำเนินการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จิตสาธารณะและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กระบวนการประชาธิปไตยด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4.2.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

3.4.3 ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยหาค่า E_1/E_2

3.5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent

3.5.3 วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ร้อยละ 76-100 หรือคะแนน 37-48 หมายถึง จิตสาธารณะ ในระดับดีเยี่ยม
ร้อยละ 51-75 หรือคะแนน 25-36 หมายถึง จิตสาธารณะ อยู่ในระดับดี
ร้อยละ 26-50 หรือคะแนน 13-24 หมายถึง จิตสาธารณะ อยู่ในระดับผ่าน
ร้อยละ 1-25 หรือคะแนน 1-12 หมายถึง จิตสาธารณะ อยู่ในระดับไม่ผ่าน

3.5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนแบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดการแปลผลคะแนนตามลำดับความพึงพอใจ 3 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 67)

2.51 - 3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

3.6.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (อรัญ ซุยกระเดื่อง, 2557, น. 70)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \qquad (3\text{-}1)$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูล
N แทน จำนวนของข้อมูลจากประชากร

3.6.1.2 ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (อรัญ ซุยกระเดื่อง, 2557, น. 69)

$$\text{ร้อยละ } (\%) = \frac{f}{N} \times 100 \qquad (3\text{-}2)$$

เมื่อ f แทน จำนวนใด ๆ ที่ต้องหาร้อยละ
N แทน จำนวนทั้งหมด

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) มีสูตรดังนี้ (อรัญ ชุยกระเดื่อง, 2557, น. 73)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum\left(X - \bar{X}\right)^2}{n-1}} \quad (3\text{-}3)$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
n แทน จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.6.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งคำนวนได้จากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยแปลงระดับความสอดคล้องเป็นคะแนน โดยใช้สูตร ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3\text{-}4)$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องทั้งหมด

3.6.2.2 การหาค่าความยากของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้สูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 298)

$$P = \frac{f}{N} \quad (3\text{-}5)$$

เมื่อ P แทน ค่าดัชนีความยาก
f แทน จำนวนผู้ตอบถูก
N แทน จำนวนผู้เข้าสอบ

3.6.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดความสามารถการแก้ปัญหาโดยการใช้วิธีของเบรนแนน (Brennan) คำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้ (อพันตรี พูลพุทธา, 2558, น. 154)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2} \tag{3-6}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
U แทน จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูกต้อง
L แทน จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูกต้อง
N_1 แทน จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์
N_2 แทน จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์

3.6.2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งฉบับ โดยการใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett) (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 292) ดังนี้

$$r_{cc} = 1 - \frac{k\sum X_i - \sum X_i^2}{(k-1)\sum\left(X_i - C\right)^2} \tag{3-7}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ค่าประมาณความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์
k แทน จำนวนข้อสอบ
X แทน คะแนนรวมของผู้สอบแต่ละคน
C แทน คะแนนเกณฑ์หรือคพแนนจุดตัด

3.6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.6.3.1 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติการทดสอบ t–test (Dependent Samples) (ประสาท เนืองเฉลิม, 2556, น. 230)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - \left(\sum D^2\right)}{N-1}}} \tag{3-8}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนนก่อนและหลังเรียน
$\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่างระหว่างคู่คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.6.3.2 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรคำนวณหาค่า E_1/E_2 ใช้สูตร ดังนี้ (ประสาท เนืองเฉลิม, 2560, น. 213-215)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100 \quad (3\text{-}9)$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกส่วน
A แทน คะแนนเต็มของทุกส่วน
N แทน จำนวนนักเรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{B} \times 100 \quad (3\text{-}10)$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน
B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ
df	แทน	ความเป็นอิสระของตัวแปร

4.2 ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประสิทธิภาพแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน รวม 10 ชั่วโมง เกิดจากการให้คะแนนระหว่างที่มีกิจกรรมการเรียน รวมเป็น 300 คะแนน และทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา 25 คะแนน นำคะแนนที่ได้หาประสิทธิภาพ ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน	คะแนนจากการจัดกิจกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน (300 คะแนน)		คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (25 คะแนน)	
49	คะแนนเฉลี่ย 240.73	ร้อยละ (E_1) 80.24	คะแนนเฉลี่ย 21.14	ร้อยละ (E_2) 84.57
	ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.24/84.57			

จากตารางที่ 4.1 พบว่าคะแนนจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับ 240.73 คิดเป็นร้อยละ 80.24 และคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน (E_2) เท่ากับ 21.14 คิดเป็นร้อยละ 84.57 ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.24/84.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ได้ทำการตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ (ผลต่างคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียน (D) (S.W.= .957, Sig.= 0.074) จึงทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Dependent) ผลของข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนเรียน	49	15.33	1.74	48	17.187	.000*
หลังเรียน	49	21.14	2.51			

หทายเหตุ. *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ	จำนวน	ร้อยละ
ดีเยี่ยม	40	81.63
ดี	9	18.37
ผ่าน	0	0.00
ไม่ผ่าน	0	0.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะระดับดีเยี่ยม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 81.63 และระดับดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.37

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนชอบการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน	2.74	0.32	มากที่สุด
2	นักเรียนชอบเนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง	2.74	0.41	มากที่สุด
3	นักเรียนสนุกกับการทำงานเป็นกลุ่ม	2.73	0.43	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความสนใจค้นคว้าเนื้อหาจากหนังสือ, อินเทอร์เน็ต	2.72	0.44	มากที่สุด
5	นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา	2.72	0.43	มากที่สุด
6	นักเรียนชอบการเรียนที่ส่งเสริมการแสดงออกด้านความคิด	2.84	0.34	มากที่สุด
7	นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข	2.93	0.20	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
8	นักเรียนชอบซักถามปัญหา และครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	2.88	0.25	มากที่สุด
9	นักเรียนดีใจมากที่ได้สนทนากับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี	2.84	0.36	มากที่สุด
10	นักเรียนยินดีเสมอเมื่อได้ช่วยเพื่อนในกลุ่ม	2.75	0.42	มากที่สุด
รวม		2.79	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 2.79, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ($\bar{X}$ = 2.93, S.D. = 0.20) ลำดับที่สองคือ ข้อที่ 8 นักเรียนชอบซักถามปัญหา และครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ($\bar{X}$ = 2.88, S.D. = 0.25) และข้อที่ 6 และข้อที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 2.84) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4 นักเรียนมีความสนใจค้นคว้าเนื้อหาจากหนังสือ, อินเทอร์เน็ต ($\bar{X}$ = 2.72, S.D. = 0.44) และ ข้อที่ 5 นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 2.72, S.D. = 0.43)

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.24/84.57

5.1.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสาระหน้าที่พลเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะระดับดีเยี่ยม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 81.63

5.1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.24/84.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมืองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชนตามกระบวนการประชาธิปไตย ความแตกต่างของการออกเสียงโดยตรงกับการเลือกตัวแทนออกเสียง วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องเหมาะสม การเลือกตัวแทนในชั้นเรียน

และโรงเรียน การเลือกตัวแทนในชุมชน การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงในชุมชน ในกิจกรรมการเรียนผู้เรียนมีการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนมีความสนุกสนานและสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา และส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวลัย จันทะหงษ์ (2564, น. 76-80) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกลราคาในระบบเศรษฐกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือ ปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียน 30 คน จากผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกราคาไรระบบเศรษฐกิจ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.33/82.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.61)

5.2.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบปัญหาเป็นฐานกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยศึกษาเรียนรู้สถานการณ์จริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ โดยนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ไชยพาล (2563, น. 69-72) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาสาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมืองสรวงวิทยาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่านักเรียนมีความรู้และมีความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหามากขึ้น จากการช่วยเหลือกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย มีผลคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้และอยู่ในระดับดีทุกคน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาสาระเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นจะได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น และเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง หลังเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 81.63 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยเฉพาะประเด็นด้านบทบาท หน้าที่

ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในสังคม กระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล และเกิดการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการกระทำต่อตนเองและส่วนรวม อีกทั้งยังปลูกฝังความรับผิดชอบ ความเสียสละ และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สามเณรธนพนธ์ เพ็ชรกระต่าย และคณะ (2568, น. 3088-2265) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษาวัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ และ 2) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษาวัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษาวัดโพธาราม พัฒนาจิตสาธารณะทั้งหมด 12 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมนั้นมีการตอบคำถาม ใบงาน เพื่อวัดประเมินความรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบูรณาการเข้าร่วมกันเป็นการนำจิตสาธารณะเข้ามา เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น ได้รับรู้รับทราบในหลักหรือแนวคิดจิตสาธารณะเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการสังเกตใช้วิดีโอในการบรรยายเนื้อหาในเรื่องจิตสาธารณะโดยโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ มีทั้งหมด 12 กิจกรรม มีดังนี้คือ 1) เรื่อง รอบ ๆ ตัวฉัน 2) เรื่องปัญหานี้แหละใช่เลย 3) ช่วยกันดูแล 4) ยึดมั่นในหน้าที่ 5) สิทธิของฉันและเธอ 6) หัวใจอาสา 7) สิ่งที่ได้เรียนรู้ 8) คุณค่าที่สอดคล้อง 9) สัญญาใจ 10) ส่งต่อความรัก 11) ภารกิจแห่งรักและรับใช้ และ 12) สานต่อความดี และ 2) หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในจิตสาธารณะมากขึ้นและสามารถนำหลักจิตสาธารณะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง โดยผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เรียนผู้เรียนได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และแสวงหาความรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้เรียนมีความสนุกสนาน และมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ($\overline{X}$ = 4.88, S.D. = 0.33) ลำดับที่สองคือ ข้อที่ 8 นักเรียนชอบซักถามปัญหาและครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.80, S.D. = 0.41) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4 นักเรียนมีความสนใจค้นคว้าเนื้อหาจากหนังสือ, อินเทอร์เน็ต ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.74) และ ข้อที่ 5 นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.71) สอดคล้องกับวิจัยของ อัญชลีพร แซ่ตั้ง และ อรนุช ลิมตศิริ (2565, น. 190-206) บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียเรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 ระหว่างก่อนเรียนและ

หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยวิธีจับสลาก ซึ่งจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และ4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐานที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน เตรียมสื่อการสอนให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ครูผู้สอนควรชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทราบทุกครั้ง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา เพื่อนำข้อมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนรู้

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับเทคนิคการเรียนรู้อื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564).* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กมลชนก ศรีสุข. (2566). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กรมวิชาการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.* กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2540). *การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย.

คมชัดลึก. (2564). *สวนดุสิตโพล เผยเด็กไทยเก่งโซเชียล เชื่อมั่นในตัวเองสูงแต่ขาดทักษะคิดวิเคราะห์.* สืบค้นจาก https://www.komchadluek.net/news/454603.

คเชนพงษ์ สุมาลโรจน์. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยและการวัดประเมินผล.* มหาสารคาม: มหาสารคาม.

ฆนัท ธาตุทอง. (2553). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: 21 เซนจูรี.

จตุพร ดวงศรี และอรัญ ซุยกระเดื่อง. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อยุธยาและธนบุรี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,* 17(1), 102-113.

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2556). *จิตวิทยาทั่วไป.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). *การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด.* นนทบุรี: สุรัตน์การพิมพ์.

จุฑามาส ทัศนา, สิราวรรณ จรัสรวีวัฒน์ และปานเพชร ร่มไทร. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนร่วมกัน ร่วมกับผังกราฟิก วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสังคมศาสตร์ ปัญญาพัฒน์,* 4(4), 211-224.

ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเรียน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ชนาธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาสารคาม.

ณัฐกานต์ พรมมา. (2565). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณัฐชา บุบผามะโล. (2563). *การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการร่วมกันเรียนร่วมกับสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการคิดวิเคราะห์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมดุลกล.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ทิศนา แขมมณี. (2544). *วิทยาการดานการคิด.* กรุงเทพฯ: เดอร์มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

ทิศนา แขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬากรณ์มหาวิทยาลัย.

นุชลี อุปภัย. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ: แม็ทพอยท์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2551). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย.* กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพครั้งที่ 8). กรงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพครั้งที่ 9). กรงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พิชาติ แก้วพวง. (2563). *ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรวรินทร์ เกลี้ยงนวล. (2556). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ Predict-Observe-Explain (POE) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พิมพ์ชนก วงศ์คำ. (2567). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพศาล วรคำ. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

เมธาวลัย จันทะหงษ์. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ลักษณ์ พิจิตร, วิชัย วงษ์, ปาริชาติ ประเสริฐสังข์ และ แสงจันทร์ กะลาม. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมเรียนร่วมรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์,* 9(2), 165-174.

วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21.* นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ.* นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิชญะ น้อยมาลา. (2564). ทักษะจำเป็นของการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการรัตบุศย์,* 3(1), 45-57.

วิมล ทองผิว. (2016). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,* 4(2), 107-115.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 0506702 นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศศิธร เวียงวิลัย. (2556). *การวัดผลการศึกษา.* มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา.

สมาน เอกพิมพ์. (2560). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.* ปทุมธานี: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษามหิดล.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

สุจิตรา แก้วหนองแสง และสิรินาถ จงกลกลาง. (2559).การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้การบวก การลบ การคูณทศนิยม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารราชพฤกษ์,* 14(2), 85-90.

สุดารัตน์ อะหลีแอ. (2558). *ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (ฉบับภาษาไทย) *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ,* 10(2), 2843-2854.

สุวิทย์ เขาแก้ว. (2551). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปลูกผักสวนครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สุพัตรา แสงทอง. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อพันตรี พูลพุทธา. (2558). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.* มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

อดิศรา เรืองสนาม. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (IT) เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาราชภัฏมหาสารคาม,* 72-76.

อรัญ ซุยกระเดื่อง. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา.* มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน* (ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา.* กรุงเทพฯ: บริษัทโอเอสริ้นติ้ง เฮ้าส์.

เอกรินทร์ สี่มหาศาล และคณะ. (2552). *แผนการจัดการเรียนรู้ ภูมิศาสตร์ ม.3* (ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

Colak, E. (2015). The effect of cooperative learning on the learning approaches of students with different learning styles. *Eurasian Journal of Educational Research,* 15(59), 17-34.

Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (2019). *Cooperation in the classroom* (9th ed.). Edina, MN: Interaction Book Company.

Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review,* 16(3), 235–266.

Luh, M., I, M., & I, G. (2020). Improving Science Learning Outcomes Through Student Team Achievement Division (STAD). *International Journal of Elementary Education,* 4(3), 329-336.

OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030. Paris: OECD Publishing.* https://www.oecd.org/education/2030-project/

Unamba. (2015). Effect of Learning-Together Technique on Pupils Achievement in Primary Mathematics. *Education and Society,* 6(1), 59-65.

ภาผนวก

ภาผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **สาระหน้าที่พลเมือง**
รหัส ส 13101 **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง **จำนวน 1 ชั่วโมง**
เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน **จำนวน 1 คาบ/ชั่วโมง**
ครูผู้สอน นางสาวอิสริยา งามวงศ์

1. สาระสำคัญ

ชุมชนประกอบด้วยบุคคลหลายบทบาทหน้าที่ที่ทำงานร่วมกันเพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบ การเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนและการแก้ปัญหาร่วมกันด้วยความรับผิดชอบและเคารพสิทธิของกันและกัน เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

2.1 มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมัน ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์

2.2 ตัวชี้วัด

ป.3/1 ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตยกระบวนการประชาธิปไตย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน (K)
2. วิเคราะห์ปัญหาชุมชนจากสถานการณ์จริง และเสนอแนวทางแก้ไขได้ (P)
3. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และเคารพบทบาทของผู้อื่นเพื่อความสงบสุขของชุมชน (A)

4. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของชุมชน
2. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน
3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและผลกระทบ
4. วิธีการแก้ปัญหาชุมชนร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา
2. ความสามารถในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (เลือกเฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอน)

☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ☐ อยู่อย่างพอเพียง
☐ ซื่อสัตย์ สุจริต ☐ มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ มีวินัย รับผิดชอบ ☐ รักความเป็นไทย
☐ ใฝ่เรียนรู้ ☑ มีจิตสาธารณะ

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน)

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (5 นาที)

1. ครูให้นักเรียนดูภาพข่าวกิจกรรมในชุมชน

- ภาพที่นักเรียนเห็นคือภาพอะไร

แนวทางการตอบ การทำความสะอาดชุมชน

- นักเรียนเคยทำความสะอาดชุมชนหรือไม่

แนวทางการตอบ เคย

- ถ้าในชุมชนไม่มีใครช่วยทำกิจกรรมเหล่านี้ จะเกิดอะไรขึ้น

แนวทางการตอบ ชุมชนสกปรกไม่น่าอยู่

- ใครควรมีบทบาทในการดูแลเรื่องเหล่านี้

แนวทางการตอบ ทุกคนในชุมชน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่ม 6–8 คน โดยให้นักเรียนศึกษา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน จากคลิปวิดีโอ



บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน - สื่อการเรียนการสอน สังคม ป.3

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=2CEOjlnECIc

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามจากการชมคลิปวิดีโอ

- บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนมีอะไรบ้าง

แนวทางการตอบ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

รักษาสมบัติของส่วนรวม

มีจิตอาสา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3. ถ้าสมาชิกในชุมชนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองจะเกิดอะไรขึ้น

แนวทางการตอบ ชุมชนวุ่นวาย คนในชุมชนทะเลาะกัน ชุมชนสกปรก

ขั้นที่ 3 การคิดหาแนวทางแก้ปัญหา

1. ให้นักเรียนแต่กลุ่มยกตัวอย่างปัญหาของชุมชนของนักเรียน มา 3 ตัวอย่าง พร้อมบอกแนวทางแก้ปัญหาลงใน ใบงาน

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 การเลือกแนวทางที่เหมาะสม

1. ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันเลือกปัญหาในชุมชนจากการนำเสนอมา 1 ปัญหา โดยให้นักเรียนทุกคนช่วยกันเสนอแนวทางการแก้ปัญหาบนกระดาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการแก้ปัญหา

1. นักเรียนและครูช่วยกันสรุป เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน โดยการตอบคำถาม

- กิจกรรม “วันนี้ฉันได้รู้ว่า”

แนวทางการตอบ การเป็นสมาชิกที่ดีในชุมชนต้องทำอย่างไร

- ถ้าทุกคนทำหน้าที่ของตนเองจะส่งผลอย่างไรกับชุมชน

แนวทางการตอบ สมาชิกทุกคนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

8. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล / จุดประสงค์	วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. บอกบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน (K)	การถาม – ตอบ	แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	ระดับคุณภาพดีขึ้นไปผ่านเกณฑ์
2. วิเคราะห์ปัญหาชุมชนจากสถานการณ์จริง และเสนอแนวทางแก้ไขได้ (P)	ใบงาน	แบบประเมินใบงาน	ระดับคุณภาพดีขึ้นไปผ่านเกณฑ์
3. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และเคารพบทบาทของผู้อื่นเพื่อความสงบสุขของชุมชน (A)	การสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	ระดับคุณภาพดีขึ้นไปผ่านเกณฑ์
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีจิตสาธารณะ	การสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีจิตสาธารณะ)	ระดับคุณภาพดีขึ้นไปผ่านเกณฑ์

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป.3
2. คลิปวิดีโอ เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน
3. ใบงาน

10. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

11. ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร / ครูพี่เลี้ยง

.....
.....
.....
.

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
..... /...../.....

12. บันทึกผลหลังการสอน
ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ปัญหา /อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
กลุ่มที่.....

สมาชิกในกลุ่ม 1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

คำชี้แจง: ให้ผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม จากการบันทึกวีดีโอ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง			
2. การให้ความร่วมมือในการทำงานและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน			
3. การแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม			
4. การตอบคำถาม			
5. การนำเสนองาน			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมที่สังเกต	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงเวลา มีความตั้งใจ ไม่ต้องเตือน	ปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างครบถ้วน อาจล่าช้าหรือมีข้อบกพร่องเล็กน้อย ต้องเตือนบ้าง	ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือทำไม่ครบถ้วน ต้องเตือนบ่อย
2. การให้ความร่วมมือในการทำงานและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กัน	ให้ความร่วมมือเต็มที่ ช่วยเหลือสมาชิก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทำงานเป็นทีม	ให้ความร่วมมือพอสมควร ช่วยเหลือบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่ให้ความร่วมมือ แยกตัว หรือไม่ช่วยเหลือสมาชิก
3. การแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	แสดงความคิดเห็นบ้าง แต่ยังไม่ชัดเจน หรือยอมรับผู้อื่นได้บางครั้ง	ไม่แสดงความคิดเห็น หรือไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
4. การตอบคำถาม	ตอบถูกต้อง ชัดเจน มีเหตุผลประกอบ	ตอบถูกต้องบางส่วน แต่ยังไม่ชัดเจน	ตอบไม่ถูกต้อง หรือไม่สามารถตอบได้
5. การนำเสนองาน	นำเสนอชัดเจน เป็นลำดับ ใช้สื่อเหมาะสม มีความมั่นใจ	นำเสนอพอเข้าใจได้ แต่ยังไม่เป็นลำดับ หรือขาดความมั่นใจบางช่วง	นำเสนอไม่ชัดเจน

แบบประเมินใบงาน
กลุ่มที่.....

สมาชิกในกลุ่ม 1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

คำชี้แจง :ให้ผู้ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนจากการบันทึกวีดีโอ ตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้อง			
2	ความเป็นระเบียบเรียบร้อย			
3	ความสร้างสรรค์			
4	ความรวดเร็ว			
5	การตรงต่อเวลา			
	รวม			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงาน**สมบูรณ์ชัดเจน** ให้ 3 คะแนน

ผลงาน**มีข้อบกพร่องบางส่วน** ให้ 2 คะแนน

ผลงาน**มีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่** ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินผลงานนักเรียน

รายการประเมิน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความถูกต้อง	ผลงานถูกต้องครบถ้วนตามเนื้อหาและคำสั่ง ไม่มีข้อผิดพลาด	ผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	ผลงานมีข้อผิดพลาดหลายจุด หรือไม่ตรงตามคำสั่ง
2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย	ผลงานสะอาด เป็นระเบียบ จัดรูปแบบเหมาะสม อ่านง่าย	ผลงานค่อนข้างเรียบร้อย มีความไม่เป็นระเบียบบางส่วน	ผลงานไม่เรียบร้อย อ่านยาก หรือจัดรูปแบบไม่เหมาะสม
3. ความสร้างสรรค์	มีความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ น่าสนใจ แสดงเอกลักษณ์ชัดเจน	มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง แต่ยังไม่โดดเด่น	ขาดความคิดสร้างสรรค์ ทำตามตัวอย่างโดยไม่ปรับเปลี่ยน
4. ความรวดเร็ว	ปฏิบัติงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หรือก่อนเวลา	ปฏิบัติงานเสร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดเล็กน้อย	ปฏิบัติงานไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
5. การตรงต่อเวลา	ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา	ส่งงานล่าช้าเล็กน้อย (ไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดเพิ่มเติม)	ส่งงานล่าช้ามาก หรือไม่ส่งงาน

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีจิตสาธารณะ)

คำชี้แจง: สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ ระดับคะแนน

ที่	ชื่อของผู้รับการประเมิน	ความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น				การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม				ความรับผิดชอบต่อสังคม				รวม 12 คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
10 - 12	ดีมาก
7 – 9	ดี
3 - 6	พอใช้
ต่ำกว่า 3	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

รายการประเมิน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น	แสดงความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องร้องขอ มีความเสียสละ	ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ หรือแสดงความเต็มใจเป็นส่วนใหญ่	ช่วยเหลือบ้างเป็นบางครั้ง แต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่แสดงความเต็มใจช่วยเหลือ หรือหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือ
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งอย่างกระตือรือร้น มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรม	เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ แต่บทบาทยังไม่เด่นชัด	เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง ขาดความต่อเนื่อง	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม หรือขาดความสนใจ
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม	ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี	ปฏิบัติตนเหมาะสม คำนึงถึงส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่	ปฏิบัติตนเหมาะสมบางครั้ง ต้องได้รับการเตือน	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือไม่คำนึงถึงส่วนรวม

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 25 ข้อ / 4 เลือก

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยให้ทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุด

1. ถ้าไม่มีใครช่วยกันเก็บขยะในชุมชน จะเกิดอะไรขึ้น?
   ก. ถนนสะอาดขึ้น
   ข. ขยะกองเต็มชุมชน
   ค. บ้านใหม่เพิ่มขึ้น
   ง. คนแข็งแรงขึ้น
2. ทำไมชุมชนถึงสกปรก
   ก. คนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด
   ข. บ้านอยู่ไกล
   ค. คนชอบปลูกต้นไม้
   ง. ถนนยาวเกินไป
3. ถ้ามีขยะมากในชุมชน ควรทำอย่างไร?
   ก. ปล่อยให้กองไว้
   ข. เผาขยะบนถนน
   ค. แยกขยะและทิ้งให้ถูกที่
   ง. เอาไปซ่อนไว้ในบ้าน
4. วิธีใดเหมาะสมที่สุดในการจัดการขยะ?
   ก. ทิ้งรวมกัน
   ข. แยกขยะและรีไซเคิล
   ค. ขุดหลุมฝังขยะ
   ง. เอาไปทิ้งในสวน
5. ถ้ามีเพื่อนไม่ช่วยงานชุมชน ควรทำอย่างไร?
   ก. บังคับใช้กำลัง
   ข. ไม่พูดด้วย
   ค. ชวนและอธิบายให้เข้าใจ
   ง. ดุเสียงดัง
6. หลังมีการประชุม ควรประเมินว่าเกิดอะไรขึ้น?
   ก. สมาชิกเข้าใจและปฏิบัติตามได้หรือไม่
   ข. บ้านสูงขึ้นหรือไม่
   ค. ถนนยาวขึ้นหรือไม่
   ง. ของในตลาดถูกลงหรือไม่
7. ถ้าคนไม่ไปเลือกตั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร?
   ก. ถนนกว้างขึ้น
   ข. ได้รัฐบาลไม่เป็นประชาธิปไตย
   ค. ครูสอนสนุกขึ้น
   ง. ข้าวราคาถูกลง
8. ทำไมบางคนไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง?
   ก. ชอบออกกำลังกาย
   ข. บ้านใกล้โรงเรียน
   ค. ไม่สนใจการเมือง
   ง. มีงานอดิเรก
9. ถ้าเพื่อน ๆ ไม่เข้าใจเรื่องประชาธิปไตย ควรทำอย่างไร?
   ก. ไม่พูดถึงอีก
   ข. อธิบายและยกตัวอย่าง
   ค. บอกว่าไม่สำคัญ
   ง. ให้ครูลงโทษ

10. ถ้าประชาชนไม่สนใจเลือกตั้ง ควรทำอย่างไร?
ก. ยกเลิกการเลือกตั้ง
ข. แจกของทุกบ้าน
ค. จัดกิจกรรมรณรงค์
ง. ให้ครูเลือกแทน

11. วิธีใดช่วยให้การเลือกตั้งโปร่งใสมากที่สุด?
ก. ให้ครูเลือกแทน
ข. ใช้บัตรเลือกตั้งตรวจสอบได้
ค. ให้คนเดียวตัดสิน
ง. ไม่ตรวจสอบ

12. หลังเลือกตั้งหัวหน้าห้อง ควรดูว่าอะไร?
ก. ครูสอนสนุกขึ้นหรือไม่
ข. หัวหน้าห้องทำหน้าที่ดีหรือไม่
ค. ห้องเรียนใหญ่ขึ้นหรือไม่
ง. เพื่อนได้ขนมเพิ่มหรือไม่

13. ถ้าคนไม่เข้าร่วมประชุม ปัญหาคืออะไร?
ก. ถนนสะอาด
ข. บ้านใหญ่ขึ้น
ค. เด็กเล่นมากขึ้น
ง. ไม่มีใครเสนอความคิดเห็น

14. ทำไมการมีส่วนร่วมจึงสำคัญ?
ก. ช่วยแก้ปัญหาชุมชนร่วมกัน
ข. ทำให้บ้านสูงขึ้น
ค. ทำให้โรงเรียนใหญ่ขึ้น
ง. ทำให้ถนนกว้างขึ้น

15. ถ้าคนในชุมชนไม่ช่วยกันปลูกต้นไม้ ควรทำอย่างไร?
ก. ไม่สนใจ
ข. ชวนเพื่อนและอธิบายประโยชน์
ค. ย้ายออกจากชุมชน
ง. ปล่อยให้ต้นไม้ตาย

16. วิธีใดเหมาะสมที่สุดในการทำกิจกรรมชุมชม?
ก. ให้ครูทำแทน
ข. ให้คนสนิททำแทน
ค. ทุกคนช่วยกัน
ง. ไม่ต้องทำ

17. หลังทำกิจกรรม ควรดูว่าอย่างไร?
ก. ชุมชนสะอาดและน่าอยู่ขึ้นหรือไม่
ข. ถนนกว้างขึ้นหรือไม่
ค. บ้านสูงขึ้นหรือไม่
ง. ของในตลาดถูกลงหรือไม่
ง. ทำให้ถนนกว้างขึ้น

18. ถ้านักเรียนโหวตเองทุกคน เรียกว่าอะไร?
ก. การเลือกตั้งทางอ้อม
ข. การออกเสียงโดยตรง
ค. การแต่งตั้ง
ง. การจับสลาก

19. ปัญหาของการออกเสียงโดยตรงคืออะไร?
ก. ใช้เวลามากถ้าคนเยอะ
ข. ครูสอนน้อยลง
ค. เด็กเล่นมากขึ้น
ง. ถนนสกปรก

20. ถ้าคนในหมู่บ้านเยอะมาก ควรทำอย่างไร?

ก. ให้ครูเลือกแทน
ข. ให้ทุกคนออกเสียงเอง
ค. ไม่ต้องโหวต
ง. เลือกตัวแทนไปโหวตแทน

21. วิธีใดเหมาะสมถ้าต้องตัดสินใจเรื่องใหญ่ของประเทศ?

ก. ให้ครูเลือกแทน
ข. เลือกตัวแทนไปโหวต
ค. ไม่ต้องเลือก
ง. ให้ทุกคนโหวตเอง

22. หลังเลือกตัวแทน ควรดูว่าเกิดอะไร?

ก. โรงเรียนมีโต๊ะเพิ่มหรือไม่
ข. ของในตลาดถูกลงหรือไม่
ค. ตัวแทนทำหน้าที่แทนทุกคนได้หรือไม่
ง. ถนนสะอาดขึ้นหรือไม่

23. ถ้ามีการเลือกตั้งแต่เด็กไม่รู้วิธี ปัญหาคืออะไร?

ก. เด็กไม่กล้าโหวต
ข. ครูสอนน้อยลง
ค. ถนนสะอาดขึ้น
ง. บ้านสวยขึ้น

24. ทำไมต้องมีตัวแทนในโรงเรียน?

ก. เพื่อเสนอความคิดเห็นแทนนักเรียนทุกคน
ข. เพื่อให้บ้านสูงขึ้น
ค. เพื่อให้โรงเรียนใหญ่ขึ้น
ง. เพื่อให้ถนนสะอาดขึ้น

25. หลังเลือกตั้งเสร็จ ควรประเมินว่าเกิดอะไร?

ก. ทุกคนพอใจกับผลหรือไม่
ข. ของในตลาดถูกลงหรือไม่
ค. บ้านใหญ่ขึ้นหรือไม่
ง. ถนนสะอาดขึ้นหรือไม่

แบบทดสอบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 12 ข้อ / 4 เลือก

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยให้ทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุด

1. เวลาพ่อแม่ขอให้ช่วยล้างจานหลังอาหาร นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. ทำด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้ม
   ข. ทำเพราะถูกบังคับ
   ค. ปฏิเสธ ไม่อยากทำ
   ง. ทำบ้างเป็นบางครั้งเมื่อไม่ยุ่ง
2. หากเพื่อนลืมดินสอ นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. ยืมให้ใช้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
   ข. ให้ยืมแต่ขอของขวัญเล็กน้อยแลกเปลี่ยน
   ค. ให้ยืมแต่ไม่เต็มใจ
   ง. ให้ยืมถ้าเพื่อนสัญญาจะคืนเร็ว ๆ
3. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. อาสาช่วยเพื่อนและครูปลูกต้นไม้ด้วยความตั้งใจ
   ข. ยืนดูเพื่อนทำเฉย ๆ
   ค. ช่วยบ้างนิดหน่อยแล้วไปเล่น
   ง. ช่วยปลูกถ้ามีเพื่อนชวน
4. เพื่อนลืมเอาขนมมา นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. แบ่งขนมให้โดยเต็มใจ
   ข. ปฏิเสธ ไม่อยากแบ่ง
   ค. ให้เล็กน้อยแบบไม่เต็มใจ
   ง. ให้บ้างบางครั้ง
5. ถ้าเพื่อนอยากอ่านการ์ตูนที่เรามี นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. ให้ยืมอ่านโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
   ข. ไม่ให้ยืมเลย
   ค. ให้ยืมแต่กำหนดเวลาสั้น ๆ
   ง. ให้ยืมแต่บ่นว่าอาจทำเลอะ
6. เห็นขยะบนพื้นห้องเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร?
   ก. เก็บขึ้นมาแล้วทิ้งถังขยะ
   ข. เดินผ่านไปไม่สนใจ
   ค. เตะไปไกล ๆ แล้วไม่เก็บ
   ง. รอให้เพื่อนเก็บก่อน

7. เมื่อนักเรียนใช้ห้องน้ำเสร็จ ควรทำอย่างไร?

ก. ใช้แล้วออกมาเลยไม่สนใจความสะอาด

ข. ล้างมือและทำความสะอาดเบื้องต้น

ค. ทำบ้างเป็นบางครั้ง

ง. ไม่ทำเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่

8. เห็นเพื่อนวาดรูปบนโต๊ะเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร?

ก. ห้ามเพื่อนและช่วยเช็ดออก

ข. เฉย ๆ ไม่ว่าอะไร

ค. เตือนเล็กน้อยแต่ไม่ช่วยเช็ด

ง. รอให้ครูมาเห็นเอง

9. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติก นักเรียนจะทำอย่างไร?

ก. ไม่เข้าร่วมและใช้ถุงพลาสติกตามเดิม

ข. เข้าร่วมเมื่อครูสั่ง

ค. เข้าร่วมบ้างไม่บ้าง

ง. เข้าร่วมด้วยความเต็มใจและจริงจัง

10. เมื่อโรงเรียนมีโครงการเก็บขยะรีไซเคิล นักเรียนจะทำอย่างไร?

ก. ไม่เข้าร่วม

ข. เข้าร่วมแต่ทำเล่น ๆ

ค. เข้าร่วมถ้าเพื่อนชวน

ง. เข้าร่วมด้วยความกระตือรือร้น

11. เพื่อนในห้องมีปัญหาทะเลาะกัน นักเรียนจะทำอย่างไร?

ก. ยุให้ทะเลาะหนักกว่าเดิม

ข. เฉย ๆ ไม่ช่วยแก้

ค. พยายามห้ามและบอกให้หยุด

ง. ไปบอกครูอย่างเดียว

12. เมื่อโรงเรียนจัดงานการกุศล นักเรียนจะทำอย่างไร?

ก. ไม่ร่วมบริจาคเพราะอยากเก็บไว้เอง

ข. บริจาคสิ่งของที่มีเหลือใช้

ค. บริจาคด้วยความเต็มใจ

ง. บริจาคตามเพื่อน ๆ แต่ไม่ค่อยอยาก

ภาคผนวก ข

เครื่องมือประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รายวิชาหน้าที่พลเมือง
เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

<u>คำชี้แจง</u> ข้อความที่เสนอต่อไปนี้เป็นเกณฑ์พื้นฐานในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นลงในแบบประเมินและหากท่านมีข้อเสนอแนะและกรุณาระบุรายละเอียดให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป โดยกำหนดให้ความหมายเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน					
2. การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย					
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
4. เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด					
5. เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ					
6. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
7. กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด					
8. มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ					
9. มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย					
10. มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง / แก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้เชี่ยวชาญ
( )

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าข้อสอบสอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบแก้ปัญหา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา

0 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา

-1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบไม่สอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
1. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน	1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น	1. ถ้าไม่มีใครช่วยกันเก็บขยะในชุมชน จะเกิดอะไรขึ้น? ก. ถนนสะอาดขึ้น **ข. ขยะกองเต็มชุมชน** ค. บ้านใหม่เพิ่มขึ้น ง. คนแข็งแรงขึ้น 2. ถ้ามีเสียงดังจากการเปิดเพลงรบกวนเพื่อนบ้าน ปัญหาคืออะไร? ก. ปัญหาการเรียน **ข. ปัญหาสิ่งแวดล้อม** ค. ปัญหาการค้า ง. ปัญหาการเดินทาง			
	2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา	3. ทำไมชุมชนถึงสกปรก **ก. คนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด** ข. บ้านอยู่ไกล ค. คนชอบปลูกต้นไม้ ง. ถนนยาวเกินไป 4. สาเหตุที่บางคนไม่ช่วยงานชุมชนคืออะไร? **ก. ไม่มีเวลาและไม่สนใจ** ข. บ้านใกล้โรงเรียน ค. มีเพื่อนเยอะ ง. รู้จักครูหลายคน			
	3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า	5. ถ้ามีขยะมากในชุมชน ควรทำอย่างไร? ก. ปล่อยให้กองไว้ ข. เผาขยะบนถนน **ค. แยกขยะและทิ้งให้ถูกที่** ง. เอาไปซ่อนไว้ในบ้าน 6. ถ้าคนในชุมชนไม่ทำตามกฎควรทำอย่างไร? ก. ไม่สนใจ ข. ย้ายออกจากชุมชน ค. ทำตามใจตนเอง **ง. จัดประชุมพูดคุยหาทางแก้**			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
	4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า	7. วิธีใดเหมาะสมที่สุดในการจัดการขยะ? ก. ทิ้งรวมกัน **ข. แยกขยะและรีไซเคิล** ค. ขุดหลุมฝังขยะ ง. เอาไปทิ้งในสวน 8. ถ้ามีเพื่อนไม่ช่วยงานชุมชน ควรทำอย่างไร? ก. บังคับใช้กำลัง ข. ไม่พูดด้วย **ค. ชวนและอธิบายให้เข้าใจ** ง. ดุเสียงดัง			
	5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดีข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	9. หลังเก็บขยะเสร็จ ควรดูว่าอย่างไร? **ก. ชุมชนสะอาดขึ้นหรือไม่** ข. ถนนกว้างขึ้นหรือไม่ ค. บ้านเพิ่มขึ้นหรือไม่ ง. โรงเรียนใหญ่ขึ้นหรือไม่ 10. หลังมีการประชุม ควรประเมินว่าเกิดอะไรขึ้น? **ก. สมาชิกเข้าใจและปฏิบัติตามได้หรือไม่** ข. บ้านสูงขึ้นหรือไม่ ค. ถนนยาวขึ้นหรือไม่ ง. ของในตลาดถูกลงหรือไม่			
2. ประชาธิปไตย	1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหาโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น	11. ถ้าไม่มีการเลือกตั้งในโรงเรียนจะเกิดอะไรขึ้น? ก. โรงเรียนสะอาดขึ้น ข. ครูสอนน้อยลง ค. นักเรียนได้ของเล่น **ง. เด็ก ๆ ไม่รู้จักการใช้สิทธิ** 12. ถ้าคนไม่ไปเลือกตั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร? ก. ถนนกว้างขึ้น **ข. ได้รัฐบาลไม่เป็นประชาธิปไตย** ค. ครูสอนสนุกขึ้น ง. ข้าวราคาถูกลง			
	2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา	13. ทำไมบางคนไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง? ก. ชอบออกกำลังกาย ข. บ้านใกล้โรงเรียน ค. ไม่สนใจการเมือง ง. มีงานอดิเรก			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
		14. ทำไมต้องมีการเลือกตั้งในประชาธิปไตย? **ก. เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิและเสียง** ข. เพื่อให้เด็กได้ของเล่น ค. เพื่อให้ถนนยาวขึ้น ง. เพื่อให้ครูมีเวลามากขึ้น			
	3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า	15. ถ้าเพื่อน ๆ ไม่เข้าใจเรื่องประชาธิปไตย ควรทำอย่างไร? ก. ไม่พูดถึงอีก **ข. อธิบายและยกตัวอย่าง** ค. บอกว่าไม่สำคัญ ง. ให้ครูลงโทษ 16. ถ้าประชาชนไม่สนใจเลือกตั้ง ควรทำอย่างไร? ก. ยกเลิกการเลือกตั้ง ข. แจกของทุกบ้าน **ค. จัดกิจกรรมรณรงค์** ง. ให้ครูเลือกแทน			
	4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า	17. วิธีใดช่วยให้การเลือกตั้งโปร่งใสมากที่สุด? ก. ให้ครูเลือกแทน **ข. ใช้บัตรเลือกตั้งตรวจสอบได้** ค. ให้คนเดียวตัดสิน ง. ไม่ตรวจสอบ 18. โรงเรียนจะเลือกหัวหน้าห้อง ควรทำอย่างไร? ก. ให้ครูแต่งตั้ง ข. ให้เพื่อนสนิทเลือก **ค. ให้ทุกคนโหวตเลือก** ง. ให้ผู้ปกครองเลือก			
	5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดีข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	19. หลังเลือกตั้งหัวหน้าห้อง ควรดูว่าอะไร? ก. ครูสอนสนุกขึ้นหรือไม่ **ข. หัวหน้าห้องทำหน้าที่ดีหรือไม่** ค. ห้องเรียนใหญ่ขึ้นหรือไม่ ง. เพื่อนได้ขนมเพิ่มหรือไม่ 20. หลังมีการรณรงค์เลือกตั้ง ควรดูว่าอย่างไร? **ก. มีคนไปใช้สิทธิเพิ่มขึ้นหรือไม่** ข. บ้านสูงขึ้นหรือไม่ ค. ถนนยาวขึ้นหรือไม่ ง. โรงเรียนมีโต๊ะเพิ่มหรือไม่			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนตามกระบวนการประชาธิปไตย	1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น	21. ถ้าชุมชนไม่ร่วมกันทำความสะอาดจะเกิดอะไร? ก. ถนนสวยขึ้น **ข. ขยะกองเต็มถนน** ค. บ้านน่าอยู่ขึ้น ง. น้ำใสสะอาด 22. ถ้าคนไม่เข้าร่วมประชุม ปัญหาคืออะไร? ก. ถนนสะอาด ข. บ้านใหญ่ขึ้น ค. เด็กเล่นมากขึ้น **ง. ไม่มีใครเสนอความคิดเห็น**			
	2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา	23. สาเหตุที่บางคนไม่เข้าร่วมกิจกรรมอะไร? **ก. ไม่มีเวลา** ข. บ้านอยู่ใกล้โรงเรียน ค. มีรถใหม่ ง. รู้จักเพื่อนเยอะ 24. ทำไมการมีส่วนร่วมจึงสำคัญ? **ก. ช่วยแก้ปัญหาชุมชนร่วมกัน** ข. ทำให้บ้านสูงขึ้น ค. ทำให้โรงเรียนใหญ่ขึ้น ง. ทำให้ถนนกว้างขึ้น			
	3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า	25. ถ้าเพื่อนไม่เข้าร่วมกิจกรรม ควรทำอย่างไร? ก. ไม่พูดด้วย **ข. ชวนเพื่อนและอธิบายให้เข้าใจ** ค. ดุเสียงดัง ง. บังคับใช้กำลัง 26. ถ้าคนในชุมชนไม่ช่วยกันปลูกต้นไม้ควรทำอย่างไร? ก. ไม่สนใจ **ข. ชวนเพื่อนและอธิบายประโยชน์** ค. ย้ายออกจากชุมชน ง. ปล่อยให้ต้นไม้ตาย			
	4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า	27. วิธีใดเหมาะสมที่สุดในการทำกิจกรรมชุมชม? ก. ให้ครูทำแทน ข. ให้คนสนิททำแทน **ค. ทุกคนช่วยกัน** ง. ไม่ต้องทำ			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
		28. วิธีใดดีที่สุดในการเลือกคนดูแลกิจกรรม? ก. ให้คนเดียวตัดสิน ข. ให้ครูแต่งตั้ง ค. ให้เด็กเลือกเอง **ง. ให้ทุกคนโหวตเลือก**			
	5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดีข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	29. หลังทำกิจกรรม ควรดูว่าอย่างไร? **ก. ชุมชนสะอาดและน่าอยู่ขึ้นหรือไม่** ข. ถนนกว้างขึ้นหรือไม่ ค. บ้านสูงขึ้นหรือไม่ ง. ของในตลาดถูกลงหรือไม่ ง. ทำให้ถนนกว้างขึ้น 30. หลังการประชุม ควรดูว่าอย่างไร ก. โรงเรียนใหญ่ขึ้นหรือไม่? ข. ครูมีเวลามากขึ้นหรือไม่ ค. ถนนยาวขึ้นหรือไม่ **ง. สมาชิกเข้าใจและปฏิบัติตามหรือไม่**			
4. ความแตกต่างของการออกเสียงโดยตรง กับการเลือกตัวแทนออกเสียง	1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น	31. ถ้านักเรียนโหวตเองทุกคน เรียกว่าอะไร? ก. การเลือกตั้งทางอ้อม **ข. การออกเสียงโดยตรง** ค. การแต่งตั้ง ง. การจับสลาก 32. ถ้าเลือกเพื่อนเป็นตัวแทนไปโหวตเรียกว่าอะไร? ก. การออกเสียงโดยตรง ข. การแต่งตั้ง **ค. การเลือกตัวแทน** ง. การจับสลาก			
	2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา	33. ปัญหาของการออกเสียงโดยตรงคืออะไร? **ก. ใช้เวลามากถ้าคนเยอะ** ข. ครูสอนน้อยลง ค. เด็กเล่นมากขึ้น ง. ถนนสกปรก 34. ปัญหาของการเลือกตัวแทนคืออะไร? ก. โรงเรียนใหญ่ขึ้น ข. บ้านสูงขึ้น ค. ถนนยาวขึ้น **ง. ตัวแทนอาจไม่ฟังเสียงของทุกคน**			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
	3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า	35. ถ้าเด็กทุกคนอยากโหวตเอง ควรทำแบบใด? ก. เลือกตัวแทน ข. ครูตัดสิน **ค. ออกเสียงโดยตรง** ง. ไม่ต้องโหวต 36. ถ้าคนในหมู่บ้านเยอะมาก ควรทำอย่างไร? ก. ให้ครูเลือกแทน **ข. ให้ทุกคนออกเสียงเอง** ค. ไม่ต้องโหวต ง. เลือกตัวแทนไปโหวตแทน			
	4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้ แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า	37. วิธีใดเหมาะสมถ้าต้องตัดสินใจเรื่องเล็ก ๆ **ก. เลือกตัวแทน** ข. ให้ครูเลือกแทน ค. ให้ทุกคนโหวตเอง ง. ไม่ต้องเลือก 38. วิธีใดเหมาะสมถ้าต้องตัดสินใจเรื่องใหญ่ของประเทศ? ก. ให้ครูเลือกแทน ข. เลือกตัวแทนไปโหวต ค. ไม่ต้องเลือก **ง. ให้ทุกคนโหวตเอง**			
	5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดีข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	39. หลังจากออกเสียงโดยตรง ควรดูว่าเกิดอะไร? ก. ครูมีเวลามากขึ้นหรือไม่ ข. ถนนยาวขึ้นหรือไม่ ค. บ้านใหญ่ขึ้นหรือไม่ **ง. ทุกคนพอใจกับผลหรือไม่** 40. หลังเลือกตัวแทน ควรดูว่าเกิดอะไร? ก. โรงเรียนมีโต๊ะเพิ่มหรือไม่ ข. ของในตลาดถูกลงหรือไม่ **ค. ตัวแทนทำหน้าที่แทนทุกคนได้หรือไม่** ง. ถนนสะอาดขึ้นหรือไม่			
5. การเลือกตัวแทนในโรงเรียน / ชุมชน	1. การระบุปัญหา หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหาโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น	41. ถ้าไม่เลือกตัวแทน จะเกิดอะไร? ก. ไม่มีคนแทนเสียงทุกคน ข. ถนนยาวขึ้น ค. ครูสอนสนุกขึ้น ง. บ้านสูงขึ้น			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
		42. ถ้ามีการเลือกตั้งแต่เด็กไม่รู้วิธี ปัญหาคืออะไร? **ก. เด็กไม่กล้าโหวต** ข. ครูสอนน้อยลง ค. ถนนสะอาดขึ้น ง. บ้านสวยขึ้น			
	2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร โดยการค้นหาปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหา	43. ทำไมบางคนไม่อยากเป็นตัวแทน? **ก. กลัวไม่มีเวลา** ข. มีรถใหม่ ค. ชอบปลูกต้นไม้ ง. บ้านอยู่ไกล 44. ทำไมต้องมีตัวแทนในโรงเรียน? **ก. เพื่อเสนอความคิดเห็นแทนนักเรียนทุกคน** ข. เพื่อให้บ้านสูงขึ้น ค. เพื่อให้โรงเรียนใหญ่ขึ้น ง. เพื่อให้ถนนสะอาดขึ้น			
	3. การคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา หมายถึง การระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจใช้ความรู้เดิม ความคิดสร้างสรรค์ หรือการค้นคว้า	45. ถ้าไม่มีใครอยากเป็นตัวแทน ควรทำอย่างไร? ก. ครูเลือกแทน **ข. จับสลากหาตัวแทน** ค. บังคับใช้กำลัง ง. ไม่ต้องมีตัวแทน 46. ถ้าคนไม่พอใจกับตัวแทน ควรทำอย่างไร? ก. ไม่สนใจ **ข. จัดเลือกตั้งใหม่** ค. ดุเสียงดัง ง. บังคับให้เชื่อฟัง			
	4. การเลือกแนวทางที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากแนวทางที่เสนอไว้ แล้วนำไปปฏิบัติจริงโดยมีการวางแผนล่วงหน้า	47. วิธีใดเหมาะสมที่สุดในการเลือกหัวหน้าห้อง? ก. ให้เพื่อนสนิทเลือก ข. ให้ครูแต่งตั้ง **ค. ให้ทุกคนโหวต** ง. ให้ผู้ปกครองเลือก 48. วิธีใดดีที่สุดในการเลือกตัวแทนหมู่บ้าน? **ก. ให้ทุกคนร่วมโหวตเลือก** ข. ให้ครูแต่งตั้ง ค. ให้เด็กเลือกเอง ง. ให้คนเดียวตัดสิน			

เนื้อหา	องค์ประกอบการแก้ปัญหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
	5. การประเมินผลการแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีข้อดีข้อเสีย หรือผลกระทบอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร	49. หลังเลือกตัวแทนโรงเรียน ควรดูว่าเกิดอะไร? **ก. ตัวแทนทำหน้าที่แทนเพื่อนได้หรือไม่** ข. โรงเรียนสูงขึ้นหรือไม่ ค. ถนนยาวขึ้นหรือไม่ ง. ครูสอนสนุกขึ้นหรือไม่ 50. หลังเลือกตั้งเสร็จ ควรประเมินว่าเกิดอะไร? **ก. ทุกคนพอใจกับผลหรือไม่** ข. ของในตลาดถูกลงหรือไม่ ค. บ้านใหญ่ขึ้นหรือไม่ ง. ถนนสะอาดขึ้นหรือไม่			

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

<u>คำชี้แจง</u> ให้ท่านพิจารณาว่าข้อสอบสอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

0 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

-1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	1. เมื่อครูให้ช่วยถือหนังสือไปห้องสมุด นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ปฏิเสธ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของตน(1) ข. ช่วยถือบางเล่มเพราะอยากให้เสร็จเร็ว (3) **ค. ช่วยถือทั้งหมดด้วยความยินดี (4)** ง. ยอมช่วยแต่บ่นว่าเหนื่อย(2) 2. เวลาพ่อแม่ขอให้ช่วยล้างจานหลังอาหาร นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. ทำด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้ม** ข. ทำเพราะถูกบังคับ ค. ปฏิเสธ ไม่อยากทำ ง. ทำบ้างเป็นบางครั้งเมื่อไม่ยุ่ง 3. เมื่อเห็นเพื่อนครูเก็บอุปกรณ์การเรียนไม่เสร็จ นักเรียนจะทำอย่างร? ก. เดินหนีไปไม่สนใจ ข. ยอมช่วยเก็บเล็กน้อยแล้วไปทำอย่างอื่น **ค. อาสาเก็บจนเสร็จด้วยความเต็มใจ** ง. รอให้เพื่อนคนอื่นช่วยก่อนแล้วค่อยตาม			
	2. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน	4. หากเพื่อนลืมดินสอ นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. ยืมให้ใช้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน** ข. ให้ยืมแต่ขอของขวัญเล็กน้อยแลกเปลี่ยน ค. ให้ยืมแต่ไม่เต็มใจ ง. ให้ยืมถ้าเพื่อนสัญญาจะคืนเร็ว ๆ 5. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. อาสาช่วยเพื่อนและครูปลูกต้นไม้ด้วยความตั้งใจ** ข. ยืนดูเพื่อนทำเฉย ๆ ค. ช่วยบ้างนิดหน่อยแล้วไปเล่น ง. ช่วยปลูกถ้ามีเพื่อนชวน			

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
		6. เห็นเพื่อนล้มกลางสนาม นักเรียนทำอย่างไร? ก. หัวเราะแล้วเดินผ่านไป ข. เรียกเพื่อนคนอื่นให้ช่วย **ค. รีบเข้าไปช่วยพยุงและปลอบใจ** ง. ช่วยถ้ามีครูอยู่ใกล้ ๆ			
	3. แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	7. เพื่อนลืมเอาขนมมา นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. แบ่งขนมให้โดยเต็มใจ** ข. ปฏิเสธ ไม่อยากแบ่ง ค. ให้เล็กน้อยแบบไม่เต็มใจ ง. ให้บ้างบางครั้ง 8. ถ้าเพื่อนอยากอ่านการ์ตูนที่เรามี นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. ให้ยืมอ่านโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย** ข. ไม่ให้ยืมเลย ค. ให้ยืมแต่กำหนดเวลาสั้น ๆ ง. ให้ยืมแต่บ่นว่าอาจทำเลอะ 9. เมื่อโรงเรียนจัดงานการกุศล นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ไม่ร่วมบริจาคเพราะอยากเก็บไว้เอง ข. บริจาคสิ่งของที่มีเหลือใช้ **ค. บริจาคด้วยความเต็มใจ** ง. บริจาคตามเพื่อน ๆ แต่ไม่ค่อยอยาก			
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	1. ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	10. เห็นขยะบนพื้นห้องเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. เก็บขึ้นมาแล้วทิ้งถังขยะ** ข. เดินผ่านไปไม่สนใจ ค. เตะไปไกล ๆ แล้วไม่เก็บ ง. รอให้เพื่อนเก็บก่อน 11. เมื่อนักเรียนใช้ห้องน้ำเสร็จ ควรทำอย่างไร? ก. ใช้แล้วออกมาเลยไม่สนใจความสะอาด **ข. ล้างมือและทำความสะอาดเบื้องต้น** ค. ทำบ้างเป็นบางครั้ง ง. ไม่ทำเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ 12. เห็นเพื่อนวาดรูปบนโต๊ะเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. ห้ามเพื่อนและช่วยเช็ดออก** ข. เฉย ๆ ไม่ว่าอะไร ค. เตือนเล็กน้อยแต่ไม่ช่วยเช็ด ง. รอให้ครูมาเห็นเอง			

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			1	0	-1
	2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	13. โรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนจะทำอย่างไร? **ก. ทำด้วยความเต็มใจ** ข. ไม่ทำเลย ค. ทำแบบไม่ตั้งใจ ง. ทำเพราะเพื่อนทำ 14. เมื่อชุมชนจัดงานรณรงค์ปลูกป่า นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ไม่เข้าร่วมเลย ข. เข้าร่วมเพราะครอบครัวพาไป ค. เข้าร่วมแต่ทำบ้างเล่นบ้าง **ง. เข้าร่วมและทำงานเต็มที่** 15. เมื่อมีการบริจาคสิ่งของช่วยผู้ประสบภัย นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ไม่สนใจ ข. บริจาคสิ่งของเล็กน้อย **ค. บริจาคด้วยความตั้งใจ** ง. บริจาคตามเพื่อน			
	3. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของ ส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	16. เมื่อโรงเรียนมีโครงการเก็บขยะรีไซเคิล นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ไม่เข้าร่วม ข. เข้าร่วมแต่ทำเล่น ๆ ค. เข้าร่วมถ้าเพื่อนชวน **ง. เข้าร่วมด้วยความกระตือรือร้น** 17. เพื่อนในห้องมีปัญหาทะเลาะกัน นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ยุให้ทะเลาะหนักกว่าเดิม ข. เฉย ๆ ไม่ช่วยแก้ **ค. พยายามห้ามและบอกให้หยุด** ง. ไปบอกครูอย่างเดียว 18. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติก นักเรียนจะทำอย่างไร? ก. ไม่เข้าร่วมและใช้ถุงพลาสติกตามเดิม ข. เข้าร่วมเมื่อครูสั่ง ค. เข้าร่วมบ้างไม่บ้าง **ง. เข้าร่วมด้วยความเต็มใจและจริงจัง**			

แบบประเมินความสอดคล้องของรายการกับนิยามความพึงพอใจ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่ารายการคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามของ "ความพึงพอใจ" หรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ

0 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบสอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ

-1 คะแนน หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบไม่สอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ

นิยาม	รายการ	ผลการพิจารณา		
		1	0	-1
ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี พอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1. นักเรียนชอบการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ซึ่งก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน 2. นักเรียนชอบเนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง 3. นักเรียนสนุกกับการทำงานเป็นกลุ่ม 4. นักเรียนมีความสนใจค้นคว้าเนื้อหาจากหนังสือ, อินเทอร์เน็ต 5. นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา 6. นักเรียนชอบการเรียนที่ส่งเสริมการแสดงออกด้านความคิด 7. นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข 8. นักเรียนชอบซักถามปัญหา และครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน 9. นักเรียนดีใจมากที่ได้สนทนากับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี 10. นักเรียนยินดีเสมอเมื่อได้ช่วยเพื่อนในกลุ่ม			

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

( )

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ ค.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 1 และแผนที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	แผนที่ 1			แผนที่ 2		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4.	เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
5.	เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
8.	มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
9.	มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
10.	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.50	0.51	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ ค.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 3 และแผนที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	แผนที่ 3			แผนที่ 4		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2.	การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.	เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	4.40	0.55	มาก	4.40	0.45	มาก
5.	เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
8.	มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
9.	มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
10.	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
รวม		4.50	0.46	มาก	4.52	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ ค.3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 5 และแผนที่ 6

ข้อที่	รายการประเมิน	แผนที่ 5			แผนที่ 6		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.20	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
4.	เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
5.	เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.20	0.45	มาก	4.20	0.45	มาก
7.	กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
8.	มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
9.	มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
10.	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม		4.46	0.50	มาก	4.48	0.50	มาก

ตารางที่ ค.4 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 7 และแผนที่ 8

ข้อที่	รายการประเมิน	แผนที่ 7			แผนที่ 8		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
4.	เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
5.	เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.60	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
7.	กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
8.	มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ	4.40	0.45	มาก	4.40	0.55	มากที่สุด
9.	มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
10.	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
รวม		4.50	0.51	มาก	4.52	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ ค.5 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 9 และแผนที่ 10

ข้อที่	รายการประเมิน	แผนที่ 9			แผนที่ 10		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	การเขียนสาระที่สำคัญในแผน กระชับ ครอบคลุมตามเป้าหมาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
4.	เนื้อหา/กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
5.	เนื้อหาสาระในแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
6.	กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย / เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	ที่สุด
7.	กิจกรรมการสอนตามแผนเน้นกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
8.	มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาสาระ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
9.	มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
10.	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม		4.52	0.46	มากที่สุด	4.48	0.50	มาก

ตารางที่ ค.6 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดการแก้ปัญหากับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ดังนี้

ข้อ	IOC	ผล	ข้อ	IOC	ผล
1.	1.00	ใช้ได้	26.	1.00	ใช้ได้
2.	1.00	ใช้ได้	27.	1.00	ใช้ได้
3.	0.80	ใช้ได้	28.	0.80	ใช้ได้
4.	1.00	ใช้ได้	29.	1.00	ใช้ได้
5.	0.80	ใช้ได้	30.	1.00	ใช้ได้
6.	0.80	ใช้ได้	31.	1.00	ใช้ได้
7.	1.00	ใช้ได้	32.	1.00	ใช้ได้
8.	1.00	ใช้ได้	33.	1.00	ใช้ได้
9.	1.00	ใช้ได้	34.	1.00	ใช้ได้
10.	1.00	ใช้ได้	35.	1.00	ใช้ได้
11.	1.00	ใช้ได้	36.	1.00	ใช้ได้
12.	0.80	ใช้ได้	37.	1.00	ใช้ได้
13.	1.00	ใช้ได้	38.	0.80	ใช้ได้
14.	1.00	ใช้ได้	39.	1.00	ใช้ได้
15.	1.00	ใช้ได้	40.	1.00	ใช้ได้
16.	1.00	ใช้ได้	41.	1.00	ใช้ได้
17.	1.00	ใช้ได้	42.	1.00	ใช้ได้
18.	1.00	ใช้ได้	43.	1.00	ใช้ได้
19.	1.00	ใช้ได้	44.	1.00	ใช้ได้
20.	0.80	ใช้ได้	45.	1.00	ใช้ได้
21.	1.00	ใช้ได้	46.	1.00	ใช้ได้
22.	1.00	ใช้ได้	47.	1.00	ใช้ได้
23.	1.00	ใช้ได้	48.	1.00	ใช้ได้
24.	1.00	ใช้ได้	49.	1.00	ใช้ได้
25.	1.00	ใช้ได้	50.	1.00	ใช้ได้

วิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ระหว่างเนื้อหาของแบบทดสอบวัดการแก้ปัญหากับนิยามองค์ประกอบการแก้ปัญหา โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแต่ละข้อใช้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลพบว่าได้ค่าจริงมีความสอดคล้องจำนวน 25 ข้อ

ตารางที่ ค.7 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ดังนี้

ข้อ	IOC	ผล	ข้อ	IOC	ผล
1.	1.00	ใช้ได้	10.	1.00	ใช้ได้
2.	1.00	ใช้ได้	11.	1.00	ใช้ได้
3.	0.80	ใช้ได้	12.	0.80	ใช้ได้
4.	1.00	ใช้ได้	13.	1.00	ใช้ได้
5.	0.80	ใช้ได้	14.	1.00	ใช้ได้
6.	0.80	ใช้ได้	15.	1.00	ใช้ได้
7.	1.00	ใช้ได้	16.	1.00	ใช้ได้
8.	1.00	ใช้ได้	17.	1.00	ใช้ได้
9.	1.00	ใช้ได้	18.	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อสอบกับตัวชี้วัดคุณษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะ คำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) โดยยึดเกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าได้ค่าจริงที่มีความสอดคล้องจำนวน 18 ข้อ

ตารางที่ ค.8 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรายการกับนิยามความพึงอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค BBL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่	IOC	ผล
1	1.00	ใช้ได้
2	1.00	ใช้ได้
3	1.00	ใช้ได้
4	1.00	ใช้ได้
5	0.80	ใช้ได้
6	1.00	ใช้ได้
7	1.00	ใช้ได้
8	1.00	ใช้ได้
9	1.00	ใช้ได้
10	1.00	ใช้ได้

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่า 0.80-1.00 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 10 ข้อ

ตารางที่ ค.9 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ข้อที่	ค่าความยาก(P)	ค่าอำนาจจำแนก(B)	คุณภาพ
1	0.6	0.58	ผ่าน
2	0.48	0.4	ผ่าน
3	0.68	0.3	ผ่าน
4	0.58	0.54	ผ่าน
5	0.55	0.51	ผ่าน
6	0.68	0.3	ผ่าน
7	0.7	0.34	ผ่าน
8	0.6	0.58	ผ่าน
9	0.58	0.54	ผ่าน
10	0.43	0.34	ผ่าน
11	0.6	0.58	ผ่าน
12	0.68	0.3	ผ่าน
13	0.78	0.44	ผ่าน
14	0.6	0.58	ผ่าน
15	0.68	0.3	ผ่าน
16	0.75	0.28	ผ่าน
17	0.58	0.54	ผ่าน
18	0.6	0.7	ผ่าน
19	0.43	0.34	ผ่าน
20	0.43	0.34	ผ่าน
21	0.7	0.34	ผ่าน
22	0.68	0.3	ผ่าน
23	0.65	0.27	ผ่าน
24	0.58	0.54	ผ่าน
25	0.43	0.34	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นจากการเลือกข้อสอบมาจำนวน 25 ข้อ โดยใช้ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.43–0.75 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.27-0.58 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.80

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ ง.1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่ม ระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เลขที่	แผนที่ 1		แผนที่ 2	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
1	13	10	11	12
2	14	11	12	13
3	14	11	12	13
4	14	11	12	13
5	13	10	11	12
6	14	11	12	13
7	13	10	11	12
8	13	10	11	12
9	14	11	12	13
10	13	10	11	12
11	13	10	11	12
12	14	11	12	13
13	13	10	11	12
14	13	10	11	12
15	13	10	11	12
16	14	11	12	13
17	14	11	12	13
18	14	11	12	13
19	14	11	12	13
20	13	10	11	12
21	13	10	12	12
22	13	10	11	12
23	13	10	11	12
24	13	10	11	12
25	13	10	11	12
26	14	11	12	13
27	14	11	12	13
28	14	11	12	13
29	14	11	12	13

(ต่อ)

ตารางที่ ง.1 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 1		แผนที่ 2	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
30	13	10	11	12
31	13	10	11	12
32	14	11	12	13
33	14	11	12	13
34	13	10	11	12
35	14	11	12	13
36	14	11	12	13
37	14	11	12	13
38	13	10	11	12
39	13	10	11	12
40	13	10	11	12
41	13	10	11	12
42	14	11	12	13
43	14	11	12	13
44	13	10	11	12
45	13	10	11	12
46	14	11	12	13
47	13	10	11	12
48	13	10	11	12
49	13	10	11	12
รวม	659	512	562	610
ค่าเฉลี่ย	13.40	10.40	11.50	12.40
S.D.	0.50	0.50	0.50	0.50
ร้อยละ	89.70	69.70	76.50	83.00

ตารางที่ ง.2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่ม ระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เลขที่	แผนที่ 3		แผนที่ 4	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
1	12	11	10	10
2	13	12	11	11
3	13	12	11	11
4	13	12	11	11
5	12	11	10	10
6	13	12	11	11
7	12	11	10	10
8	12	11	10	10
9	13	12	11	11
10	12	11	10	10
11	12	11	10	10
12	13	12	11	11
13	12	11	10	10
14	13	11	10	10
15	12	11	10	10
16	13	12	11	11
17	13	12	11	11
18	13	12	11	11
19	13	12	11	11
20	12	11	10	10
21	13	11	10	10
22	12	11	10	10
23	12	11	10	10
24	12	11	10	10
25	12	11	10	10
26	13	12	11	11
27	13	12	11	11
28	13	12	11	11
29	13	12	11	11

(ต่อ)

ตารางที่ ง.2 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 3		แผนที่ 4	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
30	12	11	10	10
31	12	11	10	10
32	13	12	11	11
33	13	12	11	11
34	12	11	10	10
35	13	12	11	11
36	13	12	11	11
37	13	12	11	11
38	12	11	10	10
39	12	11	10	10
40	12	11	10	10
41	12	11	10	10
42	13	12	11	11
43	13	12	11	11
44	12	11	10	10
45	12	11	10	10
46	13	12	11	11
47	12	11	10	10
48	12	11	10	10
49	12	11	10	10
รวม	612	561	512	512
ค่าเฉลี่ย	12.50	11.40	10.40	10.40
S.D.	0.51	0.50	0.50	0.50
ร้อยละ	83.30	76.30	69.70	69.70

ตารางที่ ง.3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่ม ระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เลขที่	แผนที่ 5		แผนที่ 6	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
1	12	13	14	12
2	11	10	14	12
3	11	11	13	11
4	11	11	13	11
5	10	11	13	11
6	11	13	14	12
7	12	11	13	11
8	12	11	13	11
9	11	11	14	12
10	12	13	14	12
11	12	11	14	12
12	11	13	14	12
13	12	13	14	12
14	12	13	14	12
15	12	11	13	11
16	14	13	13	11
17	14	13	14	12
18	14	10	14	12
19	14	13	14	12
20	12	13	13	11
21	12	11	14	12
22	12	11	13	11
23	12	11	14	12
24	12	11	13	11
25	12	11	14	12
26	14	11	13	11
27	14	13	14	12
28	14	11	14	12
29	14	11	13	11

(ต่อ)

ตารางที่ ง.3 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 5		แผนที่ 6	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
30	12	11	13	11
31	12	11	14	12
32	14	11	13	11
33	14	13	13	11
34	12	11	13	11
35	14	11	14	12
36	14	13	14	12
37	14	11	14	12
38	12	13	14	12
39	12	11	13	11
40	12	11	13	11
41	12	11	14	12
42	14	11	13	11
43	14	11	13	11
44	12	11	14	12
45	12	13	14	12
46	14	13	14	12
47	12	11	14	12
48	12	11	13	11
49	12	10	13	11
รวม	612	568	664	566
ค่าเฉลี่ย	12.50	11.60	13.60	11.60
S.D.	1.14	1.02	0.50	0.50
ร้อยละ	83.30	77.30	90.30	77.00

ตารางที่ ง.4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่ม ระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เลขที่	แผนที่ 7		แผนที่ 8	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
1	12	12	12	12
2	12	12	12	12
3	11	11	11	12
4	11	11	11	12
5	11	11	11	12
6	12	12	12	13
7	11	11	11	12
8	11	11	11	12
9	12	12	12	13
10	12	12	12	13
11	12	12	12	13
12	12	12	12	13
13	12	12	12	13
14	12	12	12	13
15	11	11	11	12
16	11	11	11	12
17	12	12	12	12
18	12	12	12	13
19	12	12	12	12
20	11	11	11	12
21	12	12	12	12
22	11	11	11	12
23	12	12	12	12
24	11	11	11	13
25	12	12	12	13
26	11	11	11	13
27	12	12	12	13
28	12	12	12	13
29	11	11	11	12

(ต่อ)

ตารางที่ ง.4 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 7		แผนที่ 8	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
30	11	11	11	12
31	12	12	12	12
32	11	11	11	12
33	11	11	11	12
34	11	11	11	12
35	12	12	12	12
36	12	12	12	13
37	12	12	12	13
38	12	12	12	13
39	11	11	11	13
40	11	11	11	13
41	12	12	12	13
42	11	11	11	13
43	11	11	11	13
44	12	12	12	13
45	12	12	12	12
46	12	12	12	12
47	12	12	12	12
48	11	11	11	12
49	11	11	11	12
รวม	566	566	566	610
ค่าเฉลี่ย	11.60	11.60	11.60	12.40
S.D.	0.50	0.50	0.50	0.50
ร้อยละ	77.00	77.00	77.00	83.00

ตารางที่ ง.5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่ม ระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

เลขที่	แผนที่ 9		แผนที่ 10	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)
1	13	12	13	12
2	13	12	13	12
3	13	12	13	12
4	13	12	13	12
5	13	12	13	12
6	14	13	14	13
7	13	12	13	12
8	13	12	13	12
9	14	13	14	13
10	14	13	14	13
11	14	13	14	13
12	14	13	14	13
13	14	13	14	13
14	14	13	14	13
15	13	12	13	12
16	13	12	13	12
17	13	12	13	12
18	14	13	14	13
19	13	12	13	12
20	13	12	13	12
21	13	12	13	12
22	13	12	13	12
23	13	12	13	12
24	14	13	14	13
25	14	13	14	13
26	14	13	14	13
27	14	13	14	13
28	14	13	14	13
29	13	12	13	12

(ต่อ)

ตารางที่ ง.5 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 9		แผนที่ 10	
	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมการเรียนรู้ (15 คะแนน)	ใบงาน (15 คะแนน)	พฤติกรรมกลุ่ม (15 คะแนน)
30	13	12	13	12
31	13	12	13	12
32	13	12	13	12
33	13	12	13	12
34	13	12	13	12
35	13	12	13	12
36	14	13	14	13
37	14	13	14	13
38	14	13	14	13
39	14	13	14	13
40	14	13	14	13
41	14	13	14	13
42	14	13	14	13
43	14	13	14	13
44	14	13	14	13
45	13	12	13	12
46	13	12	13	12
47	13	12	13	12
48	13	12	13	12
49	13	12	13	12
รวม	659	610	659	610
ค่าเฉลี่ย	13.40	12.40	13.40	12.4
S.D.	0.50	0.50	0.50	0.50
ร้อยละ	89.70	83.00	89.70	83.00

ตารางที่ ง.6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากใบงาน พฤติกรรมกลุ่มระหว่างเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้

เลขที่	รวม (300 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (25 คะแนน)
1	238	25
2	242	19
3	238	21
4	238	22
5	229	19
6	250	24
7	231	24
8	231	23
9	248	21
10	243	20
11	241	24
12	250	25
13	243	19
14	244	20
15	231	23
16	243	21
17	248	22
18	250	19
19	248	25
20	233	19
21	238	20
22	231	23
23	236	25
24	236	21
25	241	18
26	246	17
27	253	24
28	251	18
29	241	18
30	231	20

(ต่อ)

ตารางที่ ง.6 (ต่อ)

เลขที่	รวม (300 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (25 คะแนน)
31	236	18
32	241	18
33	243	21
34	231	25
35	246	25
36	253	17
37	251	20
38	243	20
39	236	21
40	236	22
41	241	17
42	246	20
43	246	24
44	241	23
45	238	22
46	248	20
47	236	19
48	231	25
49	230	20
รวม	11796	1036
ค่าเฉลี่ย	240.73	21.14
S.D.	6.89	2.51
ร้อยละ	80.24	84.57

ตารางที่ ง.7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ของความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (25 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (25 คะแนน)
1	14	25
2	18	19
3	19	21
4	15	22
5	18	19
6	18	24
7	17	24
8	16	23
9	17	21
10	15	20
11	16	24
12	14	25
13	13	19
14	15	20
15	16	23
16	17	21
17	14	22
18	13	19
19	15	25
20	16	19
21	17	20
22	16	23
23	17	25
24	15	21
25	15	18
26	13	17
27	16	24
28	14	18
29	14	18
30	15	20

(ต่อ)

ตารางที่ ง.7 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (25 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (25 คะแนน)
31	14	18
32	14	18
33	16	21
34	14	25
35	19	25
36	12	17
37	15	20
38	16	20
39	14	21
40	16	22
41	12	17
42	14	20
43	19	24
44	15	23
45	15	22
46	14	20
47	13	19
48	15	25
49	16	20
รวม	751	1036
ค่าเฉลี่ย	15.33	21.14
S.D.	1.74	2.51
ร้อยละ	61.31	84.57

ตารางที่ ง.8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีจิตสาธารณะ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เลขที่	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล
1	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
2	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
3	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
4	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
5	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
6	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
7	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
8	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
9	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
10	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
11	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
12	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
13	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
14	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
15	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
16	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
17	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
18	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
19	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
20	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
21	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
22	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
23	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
24	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
25	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
26	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
27	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
28	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
29	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
30	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
31	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี

(ต่อ)

ตารางที่ ง.8 (ต่อ)

เลขที่	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล
32	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
33	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
34	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
35	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
36	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
37	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
38	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
39	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
40	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
41	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
42	8	66.67	มีจิตสาธารณะในระดับดี
43	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
44	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
45	9	75.00	มีจิตสาธารณะในระดับดี
46	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
47	11	91.67	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
48	12	100.00	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
49	10	83.33	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ย	10.76	89.63	มีจิตสาธารณะในระดับดีเยี่ยม

ตารางที่ ง.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนชอบการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน	4.57	0.54	มากที่สุด
2	นักเรียนชอบเนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง	4.57	0.68	มากที่สุด
3	นักเรียนสนุกกับการทำงานเป็นกลุ่ม	4.55	0.71	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความสนใจค้นคว้าเนื้อหาจากหนังสือ, อินเทอร์เน็ต	4.53	0.74	มากที่สุด
5	นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา	4.53	0.71	มากที่สุด
6	นักเรียนชอบการเรียนที่ส่งเสริมการแสดงออกด้านความคิด	4.73	0.57	มากที่สุด
7	นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.88	0.33	มากที่สุด
8	นักเรียนชอบซักถามปัญหา และครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด
9	นักเรียนดีใจมากที่ได้สนทนากับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี	4.73	0.60	มากที่สุด
10	นักเรียนยินดีเสมอเมื่อได้ช่วยเพื่อนในกลุ่ม	4.59	0.70	มากที่สุด
	รวม	4.65	0.14	มากที่สุด

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์



ที่ อว ๐๖๑๙.๐๒/๖๗๘๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม

ด้วย นางสาวอิสริยา งามวงศ์ รหัสประจำตัว ๖๗๘๒๑๐๓๕๐๒๐๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประธานบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
โทรศัพท์. ๐๘๖-๐๒๗-๖๒๒๙ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/๓๙๗ **วันที่** ๖ สิงหาคม ๒๕๖๘
เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยากานต์ เรืองสุวรรณ

ด้วย นางสาวอิสริยา งามวงศ์ รหัสประจำตัว ๖๗๘๒๑๐๓๕๐๒๐๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัย
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ .....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ประธานบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
โทรศัพท์. ๐๘๖-๐๒๗-๖๒๒๙ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY



ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๖๗๗๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีหญิงชยาศิริ ทิพย์โภชนา

ด้วย นางสาวอิสริยา งามวงศ์ รหัสประจำตัว ๖๗๘๒๑๐๓๕๐๒๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัย
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประธานบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
โทรศัพท์. ๐๘๖-๐๒๗-๖๒๒๙ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ



ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๖๗๗๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาววราภรณ์ สุขโต

ด้วย นางสาวอิสริยา งามวงศ์ รหัสประจำตัว ๖๗๘๒๑๐๓๕๐๒๐๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัย
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประธานบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
โทรศัพท์. ๐๘๖-๐๒๗-๖๒๒๙ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ



ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๖๗๗๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวดวงพระศุกร์ ศรคุณแก้ว

ด้วย นางสาวอิสริยา งามวงศ์ รหัสประจำตัว ๖๗๘๒๑๐๓๕๐๒๐๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓"** เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัย
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประธานบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
โทรศัพท์. ๐๘๖-๐๒๗-๖๒๒๙ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวอิสริยา งามวงศ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2553 บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2569 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม